Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэе гарана | № 8 (16531) | 1984 оной январиин 10, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

1984 МАРТЫН 4 — *СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта*

Бата жагсаалай оршон байдалда

Коммунис партияа нягтаар тойрон жагсаһан совет хүнүүдэй бата нэгэдэлтэй байһые, социалис демократиин илан мандажа байһые СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин кампани үшөө дахин тодо хурсаар элирхэйлэн харуулна.

Промышленна предприятинуудай болон барилгануудай, колхоз, совхозуудай коллективүүд хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай ба интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэдые ороной гүрэнэй засагай дээдын зурганай депутадта кандидадуудаар нэрлэнэ.

Электронно прибор бүтээлгын «Светлана» гэжэ нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай суглаан дээрэ полупроводниково приборнуудые гагнагшадай бригадир **Алевтина Викторовна Шелудякова** Ленинград хотын Выборгскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэбэ.

СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо Советскэ Союзай Маршал **Сергей Леонидович Соколовые** Ленинградска хүдөөгэй һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Киришинефтеоргсинтез» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив шиидхээ.

Краснодарай станок бүтээлгын Сединэй нэрэмжэтэ заводой коллективэй суглаан боложо, предприятиин механическа цехэй фрезеровщик **Алексей Максимович Карабутые** Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

Ажахын түрүү һаалишан **Мариям Шамкеевна Айбазовае** Усть-Джегутинска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар Карачаево-Черкесскын «Джегутинский» совхозой малшад дэбжүүлһэн байна.

Белгородско областиин Корочанска районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ажалшад суглаан дээрээ ажахынгаа түрүүлэгшэ **Александр Иванович Мозговойе** Белгородско хүдөөгэй һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэ.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Органическа химиин институдай коллективэй суглаан дээрэ СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент, отделениин президиумэй түрүүлэгшэ академик **Валентин Афанасьевич Коптюг** Новосибирскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэбэ.

Саранска «Светотехника» нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай суглаан боложо, шэл зүйлнүүдые отологшо **Анна Игнатьевна Соркинае** Октябрьска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые шиидхэһэн байна.

«КамГЭСэнергострой» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй шуулуушадай бригадир Социалис Ажалай Герой **Вазил Салихович Мавликовые** Брежневскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые тус нэгэдэлэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад дурадхаа.

Штукатур-малярнуудай бригадир **Галина Афанасьевна Ивановае** Кызылскэ Западна һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэхые Кызыл хотын заһабарилга-барилгын управлениин коллективэй суглаан шиидхэбэ.

Закарпадай областиин Иршавска районой «За новую жизнь» совхозой ажалшадай суглаан дээрэ оньһожоруулагдамал звеное даагша Социалис Ажалай Герой **Юрий Юрьевич Питрує** Закарпатска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн байха юм.

Винницкэ областиин Могилев-Подольско Кировэй нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай суглаан дээрэ УССР-эй Уран зурагшадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ **Александр Михайлович Лопухов** Могилев—Подольско һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэгдэ.

Днепропетровско областиин Л. И. Брежневэй нэрэмжэтэ «Южный машиностроительный завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективэй суглаан болобо. Нэгэдэлэй генеральна директор Социалис Ажалай хоёр дахин Герой **Александр Максимович Макаровые** Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

Заводой хүдэлмэришэн **Тамара Павловна Карпенкые** Минско-Первомайска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые Белоруссиин оптико-механическа нэгэдэлэй Минскдэхи Вавиловай нэрэмжэтэ механическа заводой коллективэй суглаан шиидхэһэн байна.

«Тбилгорстрой» нэгэдэлэй 14-дэхи трестын коллективэй суглаан дээрэ 10-дахи барилгын управлениин ажахын тоосооной комплексно бригадын бригадир Социалис Ажалай Герой **Валериан Илларионович Челидзиие** ТбилисскоКалининска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэхые дурадхаба.

Грузиин ССР-эй Наукануудай академиин президент **Евгений Кириллович Харадзиие** Гульрипшска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые Гульрипшска районой Бабушарска эфирэй тоһо абадаг совхоз-заводой ажалшад шиидхээ.

Ионавска «Азот» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай суглаан боложо, аппаратчица **Геновайте Ионовна Самардокенее** Литвагай ССР-эй Кедайнска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

Университедэй ректор, Литвагай ССР-эй Наукануудай академиин академик Социалис Ажалай Герой **Ионас Пятрович Кубилюсые** Вильнюсско-Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые Вильнюсэй В. Капсукасай нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй суглаанда хабаадагшад тогтоогоо.

Таджигай ССР-эй Гиссарска районой түбэй больницын медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаан дээрэ Душанбе хотын 8-дахи поликлиникын эхэнэрнүүдэй бэеын элүүрые үзэдэг эмхи зургааниие даагша **Ирина Холматовна Ахмедовае** Гиссарска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэһэн байна.

Таджикистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Рахман Набкевые** Ура-Тюбинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые Анзобско ашагта малтамал шаржуулгын комбинадай коллектив тогтообо.

Нэгэдэлэй сульфат хуряадаг машинын жолоошон **Алпамыс Болекбаевич Аманжоловые** Красноводско хүдөөгэй һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ тогтоол СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Карабогазсульфат» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив абаа.

Туркменистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Мухаммедназар Гапурович Гапуровые** Ашхабадска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар «Ашхабадхлеб» нэгэдэлэй ажалшад нэрлэһэн байха юм.

• • •

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэл политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байна. Ажалша коллективүүдэй суглаанууд габшагай ажалаараа, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсалгаараа онсо шалгардаг Эхэ оронойнгоо эрхим түрүү хүбүүд, басагадые ороной гүрэнэй засагай дээдын зурганда депутадта кандидадуудаар нэрлэнэ.

Институдай директор, академик Социалис Ажалай хоёр дахин Герой **Николай Николаевич Боголюбовые** Московско областиин Загорско һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые Ядерна шэнжэлгэнүүдэй нэгэдэмэл институдай совет хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаанда хабаадагшад шиидхэбэ.

Ивановска шубуунай фабрикын коллективэй суглаан дээрэ дальбараануудые дэгжээдэг цехэй бригадир Социалис Ажалай Герой **Ангелина Петровна Харламова** Ивановска хүдөөгэй һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэ.

Калининградска областиин Правдинска районой «Пограничник» колхоздо суглаан боложо, үнеэдые машинаар һаалгын оператор **Валентина Петровна Скоробогатовае** Калининградска хүдөөгэй һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэбэ.

Башкирай АССР-эй үрэмдэлгын хүдэлмэриин Туймазинска управлениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай суглаан дээрэ үрэмдэлгын бригадын бригадир **Хаймулла Асылгареевич Султанов** Туймазинска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

Сульфат-целлюлозо үйлэдбэрилгын ахалагша хүдэлмэришэн **Иван Иванович Муравьевые** Эжвинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые «Сыктывкарай ой модоной промышленна комплекс» гэдэг нэгэдэлэй хүдэлмэришэд тогтоогоо.

Мордвагай «Красное знамя» колхозой коллективэй суглаан дээрэ энэ ажахын ахамад агроном **Федор Петрович Лябушев** Зубово-Полянска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэгдэбэ.

Чувашай АССР-эй Цивильскэ районой «Память И. Н. Ульянова» совхозой тракторист **Александр Иванович Ивановые** Урмарска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые түрүү ажахын ажалшад шиидхэһэн байха юм.

Узбегэй ССР-эй Ангрен хотын город барилгын управленидэ болоһон суглаанда хабаадагшад управлениин маляр **Хайриниса Абдинабиевна Нарматовае** Ангренскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Наманганска областиин Гагаринай нэрэмжэтэ саад ургуулгын совхозой түрүү хүдэлмэрилэгшэ **Малика Ахмадалиевна Дастанова** Чустска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар нэрлэгдэбэ.

Лейтенант Шмидтын нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой коллективэй суглаан дээрэ Кишлинскэ машина бүтээлгын заводой фрезеровщигуудай бригадир **Октай Алисатарович Багировые** Бакинско—Наримановска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн байна.

Предприятиин түрүү нэхэгшэ **Римуте Юозовна Матуляускенее** Утенска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые Литвагай Утенска М. Мельникайтын нэрэмжэтэ үйлэдбэриин трикотажно-галантерейн нэгэдэлэй коллектив шиидхээ.

Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генеральна штабай начальник — СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо Советскэ Союзай Маршал **Николай Васильевич Огарковые** Каунасско—Панемунска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые «Кауно Балдай» гэжэ үйлэдбэриин мебельнэ нэгэдэлэй ажалшад дурадхаба.

Молдавиин «1 Мая» колхозой ажалшадай суглаан дээрэ колхозуудай Комратска районно Соведэй оньһожоруулгын ба электрижүүлгын нэгэдэлэй тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир **Георгий Федорович Самси** Комратска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

Таласска областиин Кировскэ районой «Россия» колхозой ахалагша хонишон **Толобек Аманбаевые** Кировскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые ажахын хамтын суглаан тогтообо.

Ленинаканска Майн восстаниин нэрэмжэтэ үйлэдбэриин пумаажан бүдэй нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай суглаан боложо, нэгэдэлэй нэхэлгын фабрикын түрүү нэхэгшэ **Рима Цолаковна Хачатряниие** Армениин ССР-эй Ленинаканска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые шиидхэһэн байна.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

АБЬЯСТАЙГААР ХҮДЭЛХЭБДИ

Арбан долоон жэлэй саада тээ би Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводто һурагшаар ороһон хүм. Тэрэ сагһаа манай заводто ехэ хубилалтанууд болоо. Шэнэ оньһон техникээр зэбсэгжэһэн мантан томо цехүүд, хамтын гэр байра бодхоогдоо, хүдэлмэришэдэй байдал һайжараа.

Заводоймнай хүдэлмэришэд нёдондо жэлэй түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын тула ехэ хүсэл оролдолго гаргаһан байна. Мүн манайшье бригада 1983 онойнгоо социалис уялгануудые декабриин 25-да дүүргээ. Би өөрынгөө табан жэлэй түсэбые хоёр жэл арба һара соо дүүргэһэн байнаб.

Манай бригадада жэшээ абамаар бэрхэ хүдэлмэришэд олон. Тодорхойлон хэлэбэл, хори гаран жэлдэ хүдэлжэ байһан гагнууршан Владимир Матвеевич Кушнарёв болоно. Энэ хүмнай «Уран гарта» гэһэн нэрэ зэргэтэй, райсоведэй гэшүүнээр һунгагданхай. Мүн түрүүшүүлэй зэргэдэ залуушуулшье дабшана. Эдэмнай Олег Харчиков, Галсан Доржиев гэгшэд болоно. Залуу хүдэлмэришэдэй богонихон саг соо 3-дахи разрядай мэргэжэлтэй болоһониинь һайшаалтай гээшэ. Олег Харчиков һаяхан партиин гэшүүндэ кандидат болоо һэн. Мүн энэ хүмнай саашаа һураха ехэ эрмэлзэлтэй юм. Мүнөө тэрэ ажалһаа һамшангүйгөөр Томскын политехническэ институтда һурана. Олег арбадахи класс дүүргэһэнэй һүүлдэ манай заводто хүдэлхэеэ ерээ һэн. Нэгэ хэды саг хүдэлөөд, Совет Армиин албанда абтаһан юм. Һүүлээрнь түрэл заводтоо бусаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой үгэтэй танилсаад байхадаа, манай ороной бүхы ажалшадай амжалтануудаар үнэн зүрхэнһөө омогорхохо зуураа, урдамнай бүри ехэ зорилгонуудай бии байһые ойлгонобди. Тиихэдээ нүхэр Ю. В. Андропов ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ шухала асуудалда онсо анхарал хандуулаа. Мүнөө гараад байһан 1984 ондо ажалайнгаа эршые улам шангадхахабди гээд бригадынгаа зүгһөө мэдүүлхэ байнабди.

Б. ХАЛБАЕВ,
судна бүтээлгын заводой гагнууршадай бригадир.

Зэдын районой Боощын совхозой Енхорой нуга гэжэ газарта залуу хонишон О. В. Цыреновэй (зураг дээрэ) отара үбэлжэнэ. Тэрэ хонишоноор табан жэл, эхэ хонинидой отарада гурбадахи жэлээ хүдэлжэ ябана. Үнгэрһэн жэлдэ Олег Васильевич зуун хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, 22 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушааһан байна. Залуу коммунист совхозой партбюрогой гэшүүн юм. Тэрэниие районой коммунистнар партийна областной конференциин делегадаар дэбжүүлһэн байна.

Н. БАЛДУЕВАГАЙ фото.

ЭНХЭ ТАЙБАН БАЙДАЛ МАНДАГ ЛЭ!

...йоной ажал... ...ет хүнүүдтэл ...ис партиин ...политикые, ...ай декабриин ...нумэй шинд... ...алуунаар дэм... ...мэдүүлнэ.

...ОТОВ, «По... ...хозой 4-дэ... ...эшэ: ...жэл манай ...онсо һуу... ...тэзэй. КПСС... ...бриин (1982 ...хойшо үн... ...манай орол... ...Илалта... ...ын зо... ...дээ... ...ай КПСС... ...бриин (1983 он) Пленум дээрэ соносхогдоһон Ю. В. Андроповой үгын текст соо тон зүбөөр хэлэгдээ. Ажалша арад зондоо найдамтайгаар түшэглэдэг ёһо заншалаа партимнай үшөө дахин гэршэлбэ ха юм. Харюудань бүри һайнаар хүдэлхэ дуран хүрэнэ.

Баабаймнай бүхы дайн соогуур ото гаража, Илалтын һүүлээр таряан ажалдаа бусаа һэн. Теэд хүүшан шарханuудынь хожомынь бүри һүжэржэ, наһа дүүрэшэһэн юм... Илалтын 40 жэл дүтэлөө. Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы бүлөөрөө суглараад, абынгаа дайшалхы орден, медальнуудыень гаргажа, дурасхаал болгон харанабди. Иимэл ажалша хүнүүд хэр угһаа Эсэгэ ороноо хамгаалха үүргые дүүргэжэ ябадаг һэн. Бидэнэршье энэ заншалдань үнэн сэхэ байхаар шиидэнхэйбди.

Я. И. ДУБИНИН, ажалай ветеран, Наушкын мяханай комбинадай мал тушаан абагша:

— Бүхы наһаараа ажал хэжэ ябаһан хүн гээшэб. Һүүлэй 16 жэл соо мал тушаан абагшаар хүдэлөөд, пенсидэ гарааб. Теэд Коммунис партиимнай бидэнэй урда иимэ ехэ зорилгонуудые табижа байхадань, яажа гэртээ һуултайб даа. Дахин түрэл коллективтээ бусаад, залуушуулда дүй дүршэлөө дамжуулжа байнаб.

Ямаршье туһаламжа үзүүлэ — өөһэдөөл оролдоогүй һаа, дэмы гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. Зарим нэгэмнай дээрэһээл захиралта хүлеэгээд, һууна һурашанхай. Тиимэ ябадал мүнөө үсын эрилтэдэ яашье таарахагүй гэжэ һанагдана. Өөрынгөө хүсэ шадалда этигэжэ, бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэхэ уялгатайбди. Энээндэ манай партиин ЦК-гай һая үнгэрһэн Пленум уряалаа ха юм.

А. Ф. КАРЕЛОВ. Харанхын холимол тэжээл үйлэдбэрилдэг заводой халаанай мастер:

— Ажалай дэбжэлтын оршон байдал коллектив доторнай тогтонхой. Жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ.

Оромнай шэнэ, 1984 ондо оробо гээшэ. Мүнөө һулаар, хайша хэрэгээр хүдэлхэ эрхэгүйбди. Уласхоорондын байдал ехэ түгшүүритэй. Гүрэн түрэмнай энхэ тайбан байдал сахиха талаар гол шухала хэмжээ ябуулгануудые удаа дараалан бэелүүлнэ. Энэ шэглэлыень дэмжэн, Ю. В. Андропов түрүүтэй партиингаа Центральна Комитедые улам нягтаар тойрон жагсая.

Энхэ амгалан байдал мандаха болтогой!

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй юһэдэхи сесси мүнөөдэр, 1984 оной январиин 10-да, үглөөнэй 10 сагта Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо эхилхэ.

Старейшинэнүүдэй Соведэй заседани мүнөөдэр, үглөөнэй 9 сагта Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо болохо.

Сессидэ ерэһэн депутадууд, сессидэ уригдагшад үглөөнэй 8 час 30 минутаһаа 10 час болотор Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо бүридхэлдэ абтаха.

ЗАЛУУ КОММУНИСТ

...ЛОДОШО дархан, Сергей Дансаранович Санков Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой мэргэжэлтэдэй нэгэн болоно. Тэрэнэй пар... жагсаһан сагһаань хойшо юрэдөөл жэлһээ үнгэрбэ. Тиигэбэшье үнэн сэхэ, үндэр бүтээ...раа олоной дунда шалгаржа, саг үргэлжэ үе...гөө дунда суурхажа ябана. Нёдондо участо...унистнууд ехэ этигэл найдабари тэрээндэ ...партийна бүлэгэйнгөө ударидагшаар һунгаа. ...ээ, мүнөө үедэ залуу коммунист бүри ехэ ...болоод, бага зэргыншье сүлөө забдагүй, хам... түлөө бүхы эрдэм мэдэсэ ба мэргэжэл шада...улжа хүдэлнэ. Тэрэнэй ашаар партиин гэ... Михайлова, Ш. А. Шагжиев болон бусад ...хи үүсхэл гаргажа, али бүхы хэрэгтэ хамсы...ородог, һайн һайхан ёһо заншалтай болонхой.

...ээ олон юумэ тайлбарилһан бодото баримта ...эхэдэ, залуу коммунист хүнэй түрүүшын ал...эршэлэн харуулхатаяа хамта тэрэнэй үмэнэ ...уялгые хэр зэргэ дүүргэжэ байһаниие элир...у. Имагтал КПСС-эй өөрынгөө зэргые улам ...н түлөө саг үргэлжын анхарал оролдолго гар...лай ашаар манай обществын аша туһада эсэ...үй хүдэлмэрилжэ, хүсэ шадалаа, бэлиг ша...үһан үгэжэ шадаха хүнүүд лэ партида абта... Тэрэ хадаа гансашье үгөөрөө бэшэ, мүн ажал ...дадагаараа, ажаһуудалайнгаа абари зангаар ...раа бодол ба һанаан сэдьхэлдэ нүлөөлдэг ха ...шье коммунистнууд арад зоной аша туһада, ...гин хэрэгтэ шэн габьяатайгаар алба хэлгын ...гэр жэшээ харуулна гээшэ. Тиимэһээ комму...эрэ хадаа хүндэтэйшье, харюусалтатайшье ал...э талаар залуу коммунистнуудые зүбөөр хү...хэ удха шанартай асуудал байгаа, байнашье.

...ИН ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ, ПОЛИТИЧЕСКЭ ...ДЫЕ, ТЭРЭНЭЙ ЛЕНИНСКЭ ЁҺО ЗАН...ЫЕ, БОЛЬШЕВИК ЁҺОНОЙ ГУРИМ ЖУ...Н ГҮНЗЭГЫГӨӨР ШУДАЛХАДАНЬ ПАР...ҺОН ХҮН БҮХЭНДЭ ТУҺАЛХА ХЭРЭГ... ...Д КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пле...нсолон тэмдэглэгдээ бэлэй. — ПАРТИИН ...ДЫЕ НЭМЭЭН ОЛОШОРУУЛГА, ЗАЛУУ ...СТНУУДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ — ЭНЭ ХА...ИЙНА-ЭМХИДХЭЛЭЙ БОЛОН ҮЗЭЛ СУР...ДЭЛМЭРИИН АСУУДАЛНУУДАЙ ЗЭРГЭ...СҮАДАГ ШАТА МҮН БОЛОНО...»

..., залуу коммунист бүхэн марксизм-ленинизмые, партиин гадаадын ба дотоодын политиөөр шудалха, коммунистын эрхэ болон уял...эд мэдэдэг байхаар хүмүүжэхэ зэргэтэй. Эгээл ...тэнүүдые хараада абажа, нютагуудтахи пар...изацинууд ажал ябуулгаяа эрхилдэг байна. ...унистнуудай түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ, эдэбхи ...хүгжөөхэ хэрэгтэ һаяхан боложо үнгэрһэн ...галтын партийна суглаанууд ехээр нүлөөлһэн ...лэй үедэ районно болон городской партийна ...үүд дээрэ энээн тушаа дэлгэрэнгы хөөрэл...һониинь, удха түгэлдэр һанамжа, дурадхал...ониинь ехэ һайшаалтай.

...гурбан жэлэй туршада Улаан-Үдын городской ...ганизаци 2081 хүноор олошоржо, өөрынгөө ...м бэхижүүлһэн байна. Тэдэнэй диилэнхи ...алай бүтээсэ бүри дээшэлүүлхын, имагтал ...ртай продукци үйлэдбэрилдэг болохын түлөө ...иалис мүрысөөнэй манлайда жагсана. Тии... коммунистнууд хэзээдэшье түрүү зэргэдэ яба...н эдэбхитэй эмхидхэлшэ ба хүмүүжүүлэгшэ ...арюун нангин уялгаяа нэрэтэй солотойгоор ...уу. Иигэжэ гүн сэдьхэлһээ оролдожо, хамтын ...бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ ябадаг эдэбхитэй ...нүүд болон кандидадууд республика дотор... даа. Жэшээнь, Ленинэй ордента локомотив...рилгын заводой, М. И. Калининай нэрэмжэтэ ...депогой, Хяагтын, Кабанскын, Зэдын райо... ажахынуудай партийна комитедүүд пар...үнүүдые абаха, залуу коммунистнуудые хү...галаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. ...етскэ болон бусад хэдэн районуудай залуу ...йна һуралсалда хабаадана, үдэшын һургуу... юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлнэ, техникум ба ...заочноор һурана. Партиин, дайнай ба ажалай ...хүтэлбэрилхы тушаалтад тэдэнэртэй уулза...хэнһөө хөөрэлдэдэг, али болохо шухала асуу...хамтаараа зүбшэдэг, тиигэжэ тэдэнэр юрэнхы ...шэлүүлдэг байна.

...галай, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй районуудай ...ийна организацинууд залуу коммунистнуудые ...үүжүүлэгшэдэй үүргые дээшэлүүлхын тула ...ргана. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудай аша ...байһаниинь ойлгосотой. Гэбэшье залуу ком...й дунда журам һулатай, бэеэ далдалаад ...ханаар хүдэлдэг, урдахи уялгаяа мартахаяа... зариман эндэ тэндэ үшөөл бии байна. Зарим ...л, Яруунын, Ахын, Зэдын районуудай хэдэн ...Октябрьска районой барилгын эмхинүүдтэ ...о партиин гэшүүн боложо шадаагүй канди...лдана. Гадна залуу коммунистнуудай зүгһөө ...Уставай эрилтэнүүдые бүдүүлигээр хазагай...рнуудай үзэгдэдэг байһаниинь гэмшэлтэй.

...нуудай залуу халаанай бэхижэн хатуужалга ...ндоо холбоотой олон юумэнһээ дулдыдадаг ...эй эгээн гол шухаланЬ гэхэдэ, хүн бүхэн ...эдэ хүрэмөөр хүдэлхын тула ходо һуража, ...дабарияа дээшэлүүлжэ, ажал хүдэлмэридөө ...л гаргажа байха ёһотой. Илангаяа хаанашье ...ушье хэхэдээ түрүү зэргэдэ жагсаха гэһэн ...ойро зуурашье мартаха эрхэгүй юм.

...ммунист байха гээшэ угаа ехэ нэрэ хүндэтэй. ...а ехэ харюусалгатайшье, бэлэн бэшэ хэрэг ...иимэһээ залуу коммунистнуудай дунда хү... хүдэлмэри ябуулхадаа, партийна комитедүүд, ...ацинууд партиин үзэл сурталай хүдэлмэриие ...хаха, тэрэнэй түхэл маяг ба онол аргануудые ...һайжаруулха зэргэтэй. Энээнтэй хамта залуу ...бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ, эдэбхи ...үйлэдбэри дээрээ эрхим һайнаар хүдэлдэг ...үүжүүлхэ гээшэ саг үргэлжэ анхаржа байха ...дал болоно.

...ДОТОРОЙ ДЕМОКРАТИИЕ СААШАДАНЬ ...КОММУНИСТНУУДАЙ ЗОХЕОХЫ ЭДЭБ...ХЭЛЫЕ, ХАРЮУСАЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛ... ...ПАРТИИН ЕХЭ НӨӨСЭ МҮН БОЛОНО,— ...Ю. В. Андропов заабарилна.— ПАРТИ БО...ИНГОО АЖАБАЙДАЛАЙ ГОЛ ШУХАЛА ...УДЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭХЭДЭЭ, КОММУ...АЙ ЗОРИГТОЙГООР, ТОДОРХОЙГООР ...АНЬ, АБТАҺАН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ...ЭДЭ ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХАБААДАА ...АНАЙ ПАРТИ ТҮҮХЭТЭ УЯЛГАЯА АМ...ГААР ДҮҮРГЭЖЭ ШАДАХА БАЙНА...»

...удхатай тайлбари гээд ойлгонобди. Тиимэл ...ние хододоо бэелүүлжэ байхын түлөө тэм...залуу коммунист бүхэнэй үндэр дээдэ уялга

ЭДЭЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР ХҮДЭЛХЭ

Манай колхозой ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлые амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Үнгэрэгшэ ондо урда жэлнүүдтэ орходоо таряан болон мал ажалай продуктнууд нилээд ехээр үйлэдбэрилэгдөө. Тусхайлбал, механизаторнууднай таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 15,4 центнер гэхэ гү, али дүн хамта 90 мянга гаран центнер орооһо таряа абажа, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые 170 процент бэелүүлһэн байна. Тинхэдэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха талаар бага бэшэ ажал ябуулагдаа. Нёдондо малшаднай һү гүрэндэ тушааха түсэбөө 2600 центнерээр үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. 70 центнер нооһо даабариһаа гадуур худалдаабди.

Эдэ амжалтанууд найдамтай бата үндэһэ һуури дээрэ туйлагдаһан байна. Түбхын түрүүн газар таряалангаа ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, поли, сабшалан дээрэһээ шадаал һаа баян ургаса абажа, энээнэй үндэһөөр хүдөө ажахын бүхы продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго колхозниигудай урда үнинэй табигданхай гээшэ. Тиимэһээ хүн бүхэнине газартаа эзэн ёһоор хандажа һурахынь тула ажалайнь эмхидхэлые нарижуулжа, ургасын зэргээр хүдэлмэриинь түлөөһые тодорхойлхо хэмжээнүүдые хараалһан байнабди. Жэшээлхэдэ, үбһэ тэжээл үйлэдбэрилгые ажахын тоосооной гуримда оруулһанай ашаар нёдондо жэл урда жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин дээшэлүүлээбди. Тэрэшэлэн нуга сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри ажахы дотор саг үргэлжэ ябуулагдана. Гүрбалжан гэжэ аралай 300-гаад гектар сабшалангые хангаха уһалуурии системэ ашаглалгада үгтэжэ, эндэхи газарай үрэжэлынь яһала һайжаруулагдаа. Имагтал бэеэ дааһан звенонууд жэлэй дүрбэн сагта сабшалан дээрэ хүдэлхэдөө, газарайнгаа бодото эзэн боложо, үндэр ургасын түлөө тэмсэнэ ха юм. Ургасын түлөө абаха салин болон урмашуулгын түлөөһыень дээшэлүүлһэн байнабди. Баримталхада, үнинэй луговод Д-Е. Ц. Бадмаевай даадаг звеногойхид даалгагдаһан сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 44 центнер үбһэ суглуулжа, тэрэнэйнгээ түлөө 7034 түхэриг, Л. А. Лазаревай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд гектар бүриһөө 29 центнер ургаса хуряажа, 2400 түхэриг нэмэлтэ мүнгэ абаа.

Манай колхозой механизаторнууд урда жэлнүүдтэ ажахын тоосоогоор хүдэлөөд туршаһан юм. Зүгөөр тэдэнэр тракторна бригадануудые тогтонижонги бүридэлдэ хүдэлгэжэ шадаагүй, зарим механизаторнуудые техникэтэйнь «һугалжа» абаад, ондоо хүдэлмэридэ эльгээхэ баатай болодог һэмди. Тинхэдээ бригадын харюусалгань доошолжо, ажалайнь эмхидхэл муудадаг байгаа. Харин үнгэрһэн нёдондо жэлэй эхинһээ хойшо таряашаднай бригадна подрядай гуримаар ажаллажа эхилээ һэн. Мүнөө тэрэнэй аша үрэнь тобойсо харагдаа. Тусхайлбал, коммунист П. Л. Гылыковэй хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи тракторна бригадын гэшүүд гектар бүриһөө 18 центнер орооһо таряа хуряажа, абаһан ургасынгаа зэргээр салин түлбэриин 1 түхэриг бүхэндэ 1 түхэриг 44 мүнгэ нэмэлтэ мүнгэ абаһан байна. Хамтын подрядаар хүдэлһэн бригадын гэшүүн бүхэнэй бүтээсэ хараа байса дээшэлээ. Комбайнер Д. Д. Буянтуев үнгэрэгшэ жэлдэ 8270 центнер орооһо таряа хадажа район соогоо онсо шалгараа.

Бидэнэр эрхим малшадаараа омогорходогбди. Колхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Гүрэнэй шанда хүртэһэн габьяатай. Д. Д. Будаева зуун эхэ хонин бүриһөө 130 хурьга түлжүүлжэ тушаагаа, толгой бүриһөөнь 4,5 килограмм нооһо хайшалаа юм. Ажалай энэ үндэр амжалтануудые Дулмажап Доржитаровна түрэл республикынгаа 60 жэлэй ойдо зорюулһан байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай колхоз абаһан хурьгадаа тэрэ намарынь шахан таргалуулаад, гүрэндэ хүндэ шэгнүүртэйгээр тушаадаг заншалтай болонхой. Энэ талаар Ноёхоной дунда һургуулиин һурагшад һүүлэй үедэ һайн дүраараа түрэл ажахыдаа туһалхадаа, хурьгадые даажа абаад, зунай амаралтын гурбан һара соо тэдэнээ шахан таргалуулжа, толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 35 килограммда хүргөөд, мяханай комбинадта тушаадаг юм. Ингэжэ хонишодой дүршэлдэ һуража байһан хүбүүд, басагадай олонхидынь дунда һургуулияа дүүргэһээр лэ түрэл колхоздоо ажаллахаяа үлэдэг байна. Залуу кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ колхозой правлени, партийна организаци анхаралаа ехээр хандуулдаг. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын СПТУ-да хонишодые һургахаар һая нээгдэһэн 10 һарын курсада колхозһоо залуушуул Ж. Ачитуев, Г. Бадмацыренова, Р. Зайнулин гэгшэд эльгээгдэ.

Үнгэрһэн жэлдэ һаалишаднай илангаяа һайнаар хүдэлжэ гараба. Коммунист С. Д. Цырендоржиевагай хүтэлбэрилдэг үүлтэртэ фермын түрүү һаалишад Л. Д. Дылыкова, З. Ц. Гылыкова, мүн Залаагай фермын дүршэлтэй малшан Т. С. Закирова гэгшэд үнеэн бүриһөө 3 мянга гаран килограмм һү абаба. М. С. Сосова, Ж. Д. Банзарова болон бусад мүн лэ һайнаар хүдэлөө.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхээр зоригжонхой манай ажахын һаалишад арга боломжонуудаа хаража үзөөд, һү гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь 8 һараар урид дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, эршэмтэйгээр ажаллажа байнабди.

Хуушан жэлые үдэшөөд шэнэ жэлые угтаад байхадаа, үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудта онсо анхарал хандуулха ёһотойбди. Тодорхойлбол, мал шахан таргалуулха талаар эрид шууд хэмжээнүүдые абаха ушартайбди. Мал шахаха тусхай талмайнуудые түхеэрхэ, тэжээлыень буйлуулан бэлэдхэхэ хүсэтэ цех түхеэрхэ талаар хүдэлмэри дары ябуулагдаха болоно. Хоёрдохёор, газарайнгаа үрэжэлые саашадань һайжаруулхын тула хамтын подрядай гуримые бүри нарижуулхаа, хүрьһэ гэмтээнгүй элдүүрилхэ агротехникэ гуримшуулха, үтэгжүүлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ эрилтэнүүдые шангадхаха ёһотойбди.

Колхозниигудай ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха талаар анхаралаа саг үргэлжэ хандуулжа байха эрилтэтэйбди. Соёлой комплекс барилгые түргэдхэхэ, холын отара, гүүртэнүүдтэ байрын гэрнүүдые олоор бариха зорилго урдаа табяад байнабди. Социально-экономическа ондоошье шухала хэмжээ ябуулганууды бэелүүлжэ, түрэл ажахыгаа дэбжэлтын замаар хүтэлбэрилхэ уялгатай бшуубди.

А. ИРИНЧЕЕВ,
Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАТ

Иван Григорьевич Григорьев — Зэдын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизатор. Иван Григорьевич олон жэлэй туршада тракторно-таряан ажалай бригадые хүтэлбэрилдэг юм. Бригадын гэшүүд үнгэрэгшэ жэлдэ ажалаа бригадна гуримаар эрхилдэг болоһон юм. Тиигэжэ тэдэнэр нёдондо үндэр баян ургаса ургуулһан байна.

Иван Григорьевичой хүтэлбэрилдэг бригада 15 хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэртэ 7 трактор, 10 комбайн үгтэнхэй юм. Бригада 1937 гектар газарта таряа тарижа ургуулдаг. Нёдондо жэлдэ бригадын гэшүүд гектар бүриһөө 13,6 центнер орооһо абаха түсэбтэй байһан һаа, тэрэнээ 15,7 центнертэ хүргэһэн байна. Бригадада хүдэлдэг гурбан аха дүүнэр Михаил, Владимир, Сергей Барановууд 7 мянган центнер хүрэтэр орооһо сохижо амжаа.

Бригадые хүтэлбэрилэгшэ коммунист И. Г. Григорьев областной партийна конференци дээрэ Зэдын районой коммунистнуудые түлөөлхэ хүндэтэ эрхэдэ хүртөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторно-таряан ажалай нэгэдэхи бригадын бригадир коммунист И. Г. Григорьев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АРГА БОЛОМЖО БИИ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой үгын текстэй һайнаар танилсаад байхадаа, өөрынгөө даадаг бригадын ажал хэрэгүүд тухай һанаандаа дахин шэбшэжэ үзөө һэм.

«Яһала һайн үрэ дүнгүүдэн туйлагдаһые харанабди. Гэбэшье энэмнай имагтал эхин гээшэ. Мүнөө туйлаһан эршэ дэлисээ, ажал хэрэгэнгээ абьяасые алдангүй, һайн хубилалтануудые улам эдэбхитэйгээр хүгжөөхэ шухала» — гэжэ нүхэр Ю. В. Андропов тон зүб тэмдэглэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада манай 2-дохи цехэй штамповщигуудай коллектив ажалаа бригадна гуримаар эмхидхэжэ хүдэлөөбди. Үйлэдбэриин энэ түрүү онол аргые нэбтэрүүлһэнэй ашаар һара бүриингөө даабарине 5—7 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг болообди. Тиимэһээ энэ туйлалтаяа арьбадхаха гээшэ бидэнэй нэн түрүүшын зорилго болохо зэргэтэй. Сүг хүдэлдэг нүхэдөө хаража үзэхэдэ, энэ шэнэ хараа зорилго бидэнэр дүүргэхэ аргатайбди. Юуб гэхэдэ, манай коллектив эбтэй эетэй. Дүршэл шадабариишье талаар бултадаа бэе бэеэ һэлгэн хүдэлхэ хэдэн мэргэжэл шудаланхайбди. Илангаяа Ольга Ишигенова, Константин Бутаков, Александр Пунсуков гэгшэд ажал хэрэгээрээ хододоо шалгаржа, социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо саг үргэлжэ ородог. Мүн залуу хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдадаг. Халаанай мастер Галина Федоровна Редикальцевагай һурган хүмүүжүүлһэн залуушуул цехтэмнай олон байха.

Тобшолон хэлэхэдэ, үйлэдбэриингөө ашаг үрые дээшэлүүлхын тула үшөө хүсэд хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд бии. Эдэнээ зүбөөр хэрэглэжэ хүдэлмэридөө нэбтэрүүлжэ, ажал хэрэгэйнгээ абьяасые саашадань хүгжөөхэ гээшэ бидэндэ шухала.

М. СУВОРОВА,
түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводой бригадир.

ПРОПАГАНДИСТНУУДАЙ ҺУ…

Январиин 6-да «Ургажа ябаа залуу үетэнине дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлхэ талаар теоретическэ болон бодото ябуулгануудай шухала асуудалнууд» гэһэн курса шудалан үзэдэг арадай гэгээрэлэй пропагандистнуудай хоёр үдэрэй семинар хүдэлмэринэ түгэсхэбэ. Энээниие КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшангай хүдэлмэрилэгшэ гэгээрэлэй министерствэтэй хамта үнгэргэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар арадай гэгээрэлэй политическэ һуралсалай пропагандистнарай зорилгонууд тушаа партиин областной комитедэй секретарь А. А. Бадиев үгэ хэлэбэ.

«КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд — ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ дайшалхы программа» тухай партиин обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша Н. И. Крючков, «Юрэнхы эрдэмэй болон мэргэжэлэй һунгуулине хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүдые» зүбшэн хэлсэхэ талаар пропагандистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй обкомой эрдэмэй болон һуралсалай зургаануудай таһагые даагша Л. Я. Похосоев хөөрэжэ үгэһэн байна.

Шудалан үзэдэг асуудалнуудаа хайшан гэжэ тайлбарилха тухай лекцинүүдые «Правда Бурятии» газетын редакторай орлогшо Э. И. Сосновская, Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай багшанар, педагогикын эрдэмэй кандидадууд Т. Е. Ту…

ЗАЛУУ МАЛШАН… ЗАЛИ ЕХЭ…

КОММУНИСТ ТУХАЙ хөөрөөн

Володя бүри багахан ябахадаа үхэр малда, хони хурьганда ехэ мээхэй, тэдэниие харууһалха дуратай һэн. Бишыхан хөөрхэн тугал, хурьгадые мээхэйгээр эльбэхэ, тэдэниие өөрынгөө гарһаа эдеэлүүлхэ үедөө тэрэ ехэл омогорхон, энэ хэрэгтэ дүнгүй дээрэһээ тэрэнэй хажууда миил һонирхон хаража зогсоһон үетэндөө өөдэрхөөдшье абахаяа һанадаг бэлэй. Анханай һонор хурсаг ухаатай, һүбэлгэн бэрхэ энэ хүбүүн, үнэхөөрөөшье үетэн нүхэдһөө онсо илгардаг һэн. Хүн бүхэн үхибүүн наһандаа саашанхи ажабайдалаа зохёон байгуулжа, «он томо болоод инженер болохоб» гэжэ өөе бэедээ хөөрэн ябалаар лэ хүдэржэдэг гээшэ. Тэдэнэй олонхиинь врачай, багшын, космонавтын мэргэжэлнүүдые шэлэдэг. Гэбэшье бултадаа врачнар, багшанар болоошьегүй һаа, Эхэ орондоо, арад зондоо туһатай хүнүүд болохые оролдонол. Володишье тэрэ холын жэлнүүдтэ тугал, хурьгадай байра соогуур үетэн нүхэдөөроо наадан ябаха үедөө өөрынгөө мэргэжэлые шэлэһэн байгаа аалам.

Владимир Цырендоржиевич Бадмаеван Далахайн совхозой дүршэлтэй бэрхэ малшадай нэгэн болоһониинь гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй угынь имэл ажалша бэрхэ хүнүүд байһан юм. «Угаа унанда хаягүй» гээд буряад зоной дунда дэмы хэлсэдэггүй. Тэрэнэй хүгшэн эжы Долгор Доржиевна бүхы наһаараа мал ажал дээрэ ябаһан хүн. Володиин эжы, арбан хүүгэдэй эхэ Дулмажап Цыбикжаповна Доржиева мүн лэ мал ажал һайнаар мэдэхэ байха. Абань Цырендоржо Гомбоевич бүхы наһаараа шахуу механизатораар ажаллажа ябана. Бадмаевтанай ехэ хүбүүн мүнөө түрэл совхоздоо амжалтатайгаар ажаллана. Харин бага Володиинь эжынэрэйнгээ бүхы наһаараа хэжэ ябаһан ажал хэрэгые саашань үргэлжэлүүлхэ гэһэн тон зүб шиидхэбэри абаа.

Захааминай районой Санагын дунда һургуулиин наймадахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Володя мал ажал дээрэ гараха хүсэлтэй байһанаа эжы абадаа мэдүүлээ һэн. Хүбүүнэйнгээ үсэд зантай, нэгэл хэлэһэнээ заатагүй бэелүүлжэл һаладагыень һайнаар мэдэхэ дээрэнээ эжынь балай хореошьегүй һэн. Үнэн дээрээ эжынь хүбүүгээ саашань һургаха хүсэлтэй байгаа. Гурбан жэлэй туршада Урда-Гол гэжэ газарта малшанаар ажаллаад байхадань, Володиие сэрэгэй албанда татаа һэн. Хоёр жэлэй туршада уялгата албаяа амжалтатайгаар дүүргээд, түрэл нютагаа бусажа ерээд, энэл хэрэгээ саашань үргэлжэлүүлээ бэлэй.

1980 онһоо хойшо Владимир гүүртые даагшаар ажаллана. 1981—1982 онуудай үбэлжэлгэ Далахайн совхозой бүхы малшадта хүндэхэн байгаа һэн. Гэбэшье залуу малшан эндэ сүхэрөөгүй, харин хамта хүдэлдэг залуушуулдаа — хани нүхэр Гэрэлма болон Виталий дүүдээ урма зориг түрүүлэн ажалладаг һэн. Тиигэжэ тэдэнэр шэнэ тугаллаха 100 гунжадһаа 97 тугал абажа, гээлтэ хоролтодо оруулангүй түлжүүлээ. Хойто жэлынь тэрэл Дээдэ-Сахир гэжэ газартаа эжы абатаяа үбэлжөө бэлэй. Эжы абынь бүхы наһаараа хүдэлжэ олоһон дүй дүршэл эндэ ехээр нүлөөлөө, Володишье дүршэлөөр баян боложо үрдинэн байгаа. Тиигэжэ коммунист Бадмаевай хүтэлбэрилдэг мяхалиг малай гүүртын коллектив һайн амжалта туйлаа. 1982 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр районой мяхалиг малай эрэн гүүртэнүүдэй дундаһаа түрүүшын һуури эзэлжэ, «1982 оной мяхалиг малай гүүртын эрхим коллектив» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Гүүртые даагшада «Районой чемпион» гэһэн хүндэтэ нэрэ олгогдожо, КПСС-эй райкомой, райсоведэй гүйсэдкомой, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой, ВЛКСМ-эй райкомой Хүндэлэлэй грамота болон Болгари ошохо түлөөһэгүй путевко барюулагдаа һэн.

Үнгэрһэн зун Владимир Бадмаев комсомол-залуушуулай звено эмхидхэжэ, үбэлжэдэг байрадаа үбһэ тэжээлээ өөрөө бэлэдхэхэ гэһэн үүсхэл гаргажа, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаа. Володиин дүүнэр —

ШАЛГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

Эдэ үдэрнүүдтэ республикын ажахынууд байгша оной ургасын үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Илангаяа үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ, тэрэниие тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор колхоз, совхозуудай 928 мянга гаран центнер үрэһэнэй орооһоной шанарынь шалгагдаһан байна. Тиигэжэ бүхы хүрэнгын 62 процентнь тодорхойлогдоо. Шалгагдаһан үрэһэнэй тэн хахадынь тарилгын кондицида хүргэгдөөгүй байһаар гэжэ элирүүлэгдээ. Шалтагаанинь гэхэдэ, хүрэнгын орооһон ехэл шиигтэй байгаа.

Д. БАЗАРОВ.

ОРОЛДОСОТО АЖАЛААРАА ХАРЮУСАХАБДИ

Бидэ, Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй хүдэлмэришэд түрэл Коммунис партиингаа Центральна Комитедэй һаяхан болоно үнгэрһэн Пленумэй материалнуудтай тон анхаралтангаар танилсабабди. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой үгын текст соо хэлэгдэһэн гүнзэгы удхань бидэнэй, юрын хүдэлмэришэдэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгөө.

Хүдэлмэришэн бүхэнэй, ехэшье, багашье коллектив бүхэнэй нэрэ хүндэ тэрэнэй ажалай шанараар сэгнэгдэдэг гээшэ. Тиимэһээл би, мүн намтай суг хүдэлдэг нүхэдни хүдэлмэришэн нэрэеэ хүндэлэн, саг үргэлжэ һайн шанартай продукци гаргахые оролдонобди. Энээн тухайл Ю. В. Андропов «…Хүнүүд урма зоригтойгоор, һайнаар ажалладаг болоо. Экономическа ургалтын эршэ дэлисэ нэмээ, шанарай дүнгүүдшье зарим тэды дээшэлээ. Юрэнхыдөө арадай ажахыда һайн хубилалта хэгдэһэн байна», гээд тэмдэглэнэ. Гүрэн түрынгөө ажабайдалда, общественгоо хүгжэлтэдэ боложо байһан хубилалтануудта өөрынгөө хубитые оруулжа байһандаа урматайбди, саашадаашье тэрэнэй түлөө оролдохо байһанаа мэдүүлнэбди.

Ажалша зоной эдэбхи үүсхэлые улам бадаруулха, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ манай парти, правительство тон ехэ анхарал хандуулна. Энэ талаар хэдэ хэдэн документнүүдшье һүүлэй үедэ баталагдан абтанхай. Энээндэ харюу болгон улам эршэтэй оролдосотойгоор хүдэлхэ байһанаа элирхэйлэн гэршэлнэбди.

В. ПОПОВ,
Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй токарь.

ҮНЕЭДЭЙ АШАГ ШЭМЭ ДЭЭШЭЛНЭ

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

Түсэбтэ табан жэлэй гол гурбадахи жэлнай үнгэршэбэ. Энэ хугасаа соо районой колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай малшад, һаалишад үнеэдэйнгээ һү шэмые эрид дээшэлүүлхын, мүн абаһан социалис уялгануудаа, хараалагдаһан түсэбөө сүм дүүргэхын, үлүүлэн бэелүүлхын түлөө горитой оролдолго гаргаһан байна. Тиин эсэсэй эсэстэ һаалиин фермэнүүдэй, һүнэй комплекснуудай олохон коллективүүд урдаа табиһан зорилгоёо урагшатайгаар дүүргэһэн юм.

Һү һаажа гүрэндэ тушааха талаар районой колхоз, совхозуудай, һуралсалай-үйлэдбэриин ажахынуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй һуралсалай ажахын, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Восьмое марта» колхозой, Калининай нэрэмжэтэ, «Пригородный» совхозуудай һаалишад эрхимлэһэн байна. Эдэ ажахынууд үнгэрһэн хугасаа соо үнеэн бүриһөө 2000 гаран килограмм һү һаажа түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнхэй. Тинхэдэ «Дружба», «Восход» колхозуудай һаалишадай коллективүүд жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ уридшалан бэелүүлээ. Илангаяа Доодо-Жэрэмэй һаалишад үбэлжэлгын эхинһээр үнеэдэйнгээ һү шэмые горитойгоор дээшэлүүлжэ шадаа юм.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалишад, операторнууд үнеэн бүриһөө хоёр мянган килограмм һү һаажа шадабашье, гүрэндэ сагаан эдеэ тушааха талаар схэхэн гээгдэлдэ оронхой.

Жэлэй дүнгүүдые зэргэсүүлэн харахада, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Калининай нэрэмжэтэ совхозой Вахмистровай һүнэй комплексын коллектив батаар гаранхай ябана. Жэлэй эхинһээ хойшо эндэхи операторнууд үнеэн бүриһөө 2000 гаран килограмм һү абаһан байха юм. Тус коллективые зоотехник З. Ф. Малых хүтэлбэрилдэг. Энэ нүхэрнай операторнуудай, мал адуулагшадай ажалые һайнаар эмхидхэжэ, социалис мүрысөөнэй үдэр бүриин дүнгүүдые согсолжо, ажалай тэмсэлдэ хабаадагшадай эдэбхи үүсхэлые улам бадаргадаг бэлигтэй хүн юм. Тиимэһээ эндэхи операторнууд һара, квартал бүхэндэ районой һүнэй комплекснуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ жэншэдгүй шалгарна гээшэ.

«Пригородный» совхозой үнинэй дүршэлтэй малшан М. К. Шелопугинагай хүтэлбэрилдэг Сотниковой һүнэй комплексын операторнууд үнеэн бүриһөө горитой ехэ һү абаа. Гурбадахи һуурида Доодо-Ивалгын һүнэй комплексын коллектив гаранхай. Эндэхи операторнууд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2 мянга гаран килограмм һү һаагаа юм.

Мүнөө районой ажахынууд бүхыдөө һаалиин 26 фермэтэй. Энэ коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Ивалгын ОПХ-гай гурбадахи фермын һаалишад эрхимлэһэн байна. Коммунист Л-Д. С. Санжицыбиковагай үниинһөө хойшо хүтэлбэрилдэг энэ фермын коллектив жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2821 килограмм һү һаажа, түрүү һуурида бүхөөр гаранхай. Удаадахи һуури энэл ажахын Краснояровай фермын һаалишад эзэлээ. Н. К. Григорьевой хүтэлбэрилдэг тус фермын коллектив үнеэн бүриһөө 2751 килограмм һү абаһан байна. Тэрэшэлэн үбэлжэлгын эхинһээ хойшо эндэхи һаалишад хамагһаа ехээр һү үйлэдбэрилжэ шалгараа юм.

Сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ талаар Калининай нэрэмжэтэ совхозой Саратовай, «Пригородный» совхозой Ошурковай, «Маяк» колхозой Десятниковай, «Восьмое марта» колхозой Ганзуринай, хүдөө ажахын техникумэй һаалиин фермэнүүдэй һаалишад мүрысөөндэ шалгарһан байна. Дурсагдагша коллективүүд малай үбэлжэлгын эхинһээ эрхим дүн туйлажа, урид абаһан социалис уялгаяа заабол дүүргэхээр эрмэлзэнхэй ажаллана.

Мүнөө район доторхи һүнэй найман комплексдо бүхыдөө 66 операторнууд ажаллана. Тэдэнэй арбан хоёрынь үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа үлүү һү абаа. Операторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Вахмистровай һүнэй комплексдо ажалладаг Н. М. Былкова шалгараа. Тэрэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2463 килограмм һү һаагаа юм. Тинхэдэ оператор А. Е. Кузьмина, хамта ажалладаг нүхэртөө орходоо үнеэн бүриһөө 24 килограмм һү багаар һаажа, удаадахи һуури эзэлээ. Мүн энэл комплексын операторнууд Вера Думнова, Валентина Думнова гэгшэд үнеэн бүриһөө 2380 гаран килограмм һү абанхай.

Районой ажахы бүхэндэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ А. В. Шумихина, А. К. Нетесова, Л. В. Чесвокова (Сотниковой), Л. Г. Жаркова Е. П. Мергенева (Каленовой), Л. С. Помашина (Пестеревэй), В. А. Павлова, М. С. Калмынина (Надеиныи) гэгшэд шалгарба.

Машинаар үнеэдые һаадаг мастернуудай дунда бусадһаа 2—3 дахин олон үнеэ даажа абаһан операторнууд заһаһаа бии гээшэ. Тиимэһээ эдэнэр хамагһаа ехээр һү абадаг байна. Жэшээлбэл, Доодо-Ивалгын һүнэй комплексын операторнууд Цырен Цыденов, Жаргалма Очирова, Сергей Цыремпилов, Норжима Очирова гэгшэд үнеэн бүриһөө 1900 килограмм гэхэ гү, али тус бүрсэ бүхыдөө 1555 центнер һү абаһан байха юм. «Маяк» колхозой Десятниковай комплексын операторнууд А. П. Степанова, Т. М. Степанова, П. К. Гордеева гэгшэд 220 үнеэ даажа абанхай, нёдондо жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө 3645 центнер һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 2215 килограмм һү абаһан байна. Нигээд ерэхэдээ һаалишадай ажалые оньһожоруулхада ямар ехэ аша үрэтэй гээшэб даа.

Һүүлэй дүнгөөр районой бүхы һаалишадай гурбанай нэгэ хубинь үнеэн бүхэнһөө 2000 килограмм һү һааһан юм. Эдэнэй дунда жэл бүхэндэ эрхим амжалта туйладаг ажалай түрүүшүүл олон байха. Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр Ивалгын ОПХ-гай Краснояровай һаалиин фермын үнинэй һаалишан Александра Васильевна Козулина хамагһаа ехэ һү абажа шалгараа. Тобшолбол, энэ нүхэрнай үнеэн бүриһөө 3443 килограмм һү һааһан байна. Тинхэдэ залуу һаалишан Александр Бавасанович Гомбоев үнеэн бүхэнһөө 3300 килограмм һү абажа эрхим амжалта туйланхай. Ивалгын ОПХ-гай үшөө гурбан һаалишан гурбан мянгатанай дабаа гаталһан байна. Мүн Калининай нэрэмжэтэ совхозой Саратовкын һаалиин фермын һаалишад Евдокия Моисеевна Казазаева, Тамара Сергеевна Казазаева, Мария Моисеевна Мясникова гэгшэд үнеэн бүриһөө 3135—3210 килограмм һү һаажа алдаршаа юм. Оронгын совхозой хоёр һаалишад — Агафья Иннокентьевна Суслова, Екатерина Хулбаевна Ангурова гэгшэд даажа абаһан үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 2251—2842 килограмм һү абанхай.

Сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ талаар эрхим дүн туйладаг Н. С. Бурдуковская, О. М. Черных («Авангард» колхоз), А. Г. Казазаева, А. Н. Тихонова («Искра» колхоз), Е. М. Гордеева, В. Б. Баяртуева (хүдөө ажахын техникум), Н. Н. Базарова, Л. Б. Бадмаева («Заветы Ильича» совхоз), В. В. Капралова, Г. А. Рыжакова («Пригородный» совхоз), А. Г. Калашникова, В. Н. Михалева («Дружба» колхоз), П. И. Русина, М. Н. Калашникова (Доодо-Жэрэм), А. М. Козлова, М. С. Русина («Восьмое марта» колхоз), Н. Г. Гуслякова, З. В. Баннова («Маяк» колхоз) болон бусад һаалишад табан жэлэйнгээ гурбадахи жэлэй түсэбые урда мэтэ урагшатайгаар түгэсхэһэн байна. Мүнөө социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн эдэ түрүүшүүл хараалһан түсэбөө, абаһан социалис уялгануудаа болзорһоо уридшалан бэелүүлэнхэй.

А. НАГАСЛАЕВ.

СОЁЛШОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

АЯАР ХОЛЫН АХАДА

машинаар суглуулха хэмжээ ябуулгын дүүрэһэнэй һүү- лээр һөөргэнь гэр гэртэнь хүргэхэ гэхэ мэтын хүдэл- мэри хэгдэдэг байна.

Бээ бэеһээ хүн зониһоо холо һуурижаһан, холо хээ- рын бэлшээридэ байгаа- лиин хүшэр хүндэ уларил- тай гансаараа шахуу тэм- сэжэ, нийтын адуу малые арьбадхажа ябаһан хүнүүд- тэй ойро зуурахана уулзажа, шэнэ һониноо хөөрэлдэжэ, урмашан баясаһан, ошоор миһэрэн байхадань, нимэ уулзалгануудые эмхидхэһэн- дээ тэдэнэрһээ дутуу бэ- шээр баясахаш. Аха нютаг- та ехэнхидээ һарлаг, хай- наг үүлтэрэй мал үсхэбэ- рилэгдэдэг. Тэдэнэй түхэ- реэн жэл соо хада уулануу- дай үбэртэ бэлшэдэг һэн тула харууһалагшадай ажал хүнгэн бэшэ, үшөө тиихэдэ арьяатадһаа хамгаалхын ту- ла үбэлэй һүниин утада хэды шэнээн һэргэг байха хэрэгтэйб?

Малшадые комплексоор хангалгада худалдаа наймаа- най, элүүрые хамгаалгын, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, соёлой болон киногой хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсанад.

Энэ жэлэй үбэлжэлгын үе- дэ хангалгын тусхай гра- фик партиин райком болон арадай депутадуудай райсо- ведэй гүйсэдком зохёон ба- талһан юм. Жэшээнь, райо- ной нэгэ зүг руу больни- цын, ажаһуудалай хэрэглэм- жэ хангаха комбинадай хү- дэлмэрилэгшэдэй гарахада, нүгөө зүг руу автолавка, агитбригада болон нүүдэл кино харуулагшад ошоно. Нимэ аргаар хангалга ма- най районой эрхэ байдалда олон тоото жэжэ гүүртэ, отарануудай малшадтай уул- залгануудые түргэдхэхэ ар- га олгоно.

Районой худалдаа най- маанай үнинэй хүдэлмэри- лэгшэдэй нэгэн М. О. Ива- нова малшадай эрилтэнүүд- тэ анхаралтайгаар хандажа, тэдэнэрэй захилнуудые ша- дал соогоо дүүргэжэ, һай- шаал магтаалда хүртэнэ. Тиихэдэ районой больницын врачнууд С. Ж. Мадагаева, Т. Д. Унжуева, В. В. Со- манов, В. В. Тушемилов, А. А. Очиров гэгшэд мал- шадые болон тэдэнэрэй гэр бүлынхидые анхаралтайгаар үзэдэг, эм дом ба туһатай зүбшөөл заабари үгэжэ, мал- шадые урмашуулнад. Мүн үбэлжэлгын халуун хаһада ажаһуудалай талаар хангал- гын комбинадайхид болон районой киносетиин хүдэл- мэрилэгшэд В. Н. Самбя- лов, В. Ж. Хандаков түрүүтэй эд бараа наймаалха, захил абаха болон кино ха- руулга холын малшадай һуу- ринууд дээгүүр саг үргэлжэ эмхидхэнэд. Тиихэдэ районой соёлой байшангай агит- бригада Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэри- лэгшэ В. А. Галсановагай хүтэлбэри доро совет, бу- ряад, монгол композитор- нуудай ирагуу һайхан дуу- нуудые гүйсэдхэхэһөө гадна шогтой хүхюун шүлэг, расска- зуудые уншажа, уран нугар- хай хатарнуудые гүйсэдхэ- жэ, харагшадые баясуулнад. Илангаяа арадай театрай режиссёр Л. Манханов, хүү- гэдэй хүгжэмэй һургуулиин багша А. Пронтеев гэгшэд хүндэтэйгөөр хүн зондо угтагданад. Мүн залуу дуу- шад, хатаршад Ч. Мунко- нов, З. Доржиев, Л. Цыби- кова гэгшэдшье аха нүхэд- һөө дутуугүй наадана. В. Галсановагай түрэл арадайн- гаа «Сэлгеэхэн Сэлэнгэ», «Эрбэд соохор» гэһэн дуу- нуудые гүйсэдхэхэдэ, мал- шад үни удаан алыга таша- жа, үндэрөөр сэгнэнэд. Соё- лой талаар хангалгада Со- рогой, Саянай хүдөөгэй соёлой байшангуудай, биб- лиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэг- шэд А. Аюшеева, А. Бад- маев, Н. Гомбоева, Ц. Ба- заров гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, уласхооронд- дын байдал тухай лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, концерт харуулха, ном та- рааха болон улаан булан- гуудые, культбазануудые шэмэглэхэ, «Сахилгаан», «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргаха хүдэлмэри ябуулнад.

Гарганай, Бүгсөөнэй, Жа- ханаагай, Тэсын, Андага- най, Шарзын, Алаг-Шулуу- най, Бүрэн-Голой болон бу- сад һууринуудай малшад, хонишод, адуушад ойро зуу- рашье һаа, уянгата һайхан дуунуудаараа зүрхэ сэдьхэ- лыень баясуулһандань баяр хүргэнэд.

Нийтын малай үбэлжэл- гын үедэ хэды дахин, хэды хүшэр хүндэ харгы зам гаталагдахаб гэжэ хараада абаһан хангалгын эмхи зур- гаануудай хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ харюу- салга ехэтэйгээр ханданад.

В. БИЛЬТАГУРОВ,
районсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Элла Мартыновна Тахт түүхын багшаар хорин табан жэлдэ хүдэлнэ. Тэрэнэй һур- гаһан олон шабинар багша- тайгаа бэшэлсэжэ, хэрэгтэй эл- дэб асуудалнуудаар зүбшэл заабари һуража, баяр бала- халангаа хубаалдажа байдаг.

Хяагтын 1-дэхи дунда һур- гуулиинхид дүн дүршэлтэй, заахан үредмэдэ гүнзэгы һайшаар ойлгуулжа шададаг энэ багшые бүлтэ мэдэдэг, хүндэлдэг юм. Багшалхын- гаа хажуугаар Э. М. Тахт нийтын элдэб даабаринуу- дые дүүргэдэг, пропаганди- стын хүдэлмэри ябуулдаг, ахалагша классай һурагша- дай хабаадалгаар «Прометей» клубые иланган дурата- гаар хүтэлбэридэг гэшэ. Янза бүриин асуудалаар сэ- сэ булаалдаха, патриотиче- скэ дуунай концертнүүдые, мүн ажалай ба дайнай вете- ранууднай уулзалгануудые үнгэргэжэ, клубынгаа хэ- шээлнүүдые һонирхолтой болгодог.

Граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн- нуудта хабаадаһан, арадай гэгээрэлэй ветеран, союзна пенсионер Иннокентий Алек- сандрович Чернышовтой уул- залга һурагшадай зүрхэ сэдь- хэл хүдэлгэмөөр үнгэрбэ. Юүб гэхэдэ, энэ хүнэймнай нам- тар олондо жэшээ боломоор юм. Арадай дайсан атаман Семеновые барилсаһан, хи- малтын газарта түшаалса- һан, мүн Эсэгэ ороноо хам- гаалгын Агуухэ дайнда япон милитаристнүүдые бута со- хилсоһон, һүүлээрнь хори гаран жэлдэ һургуулида хү- дэлһэн байна.

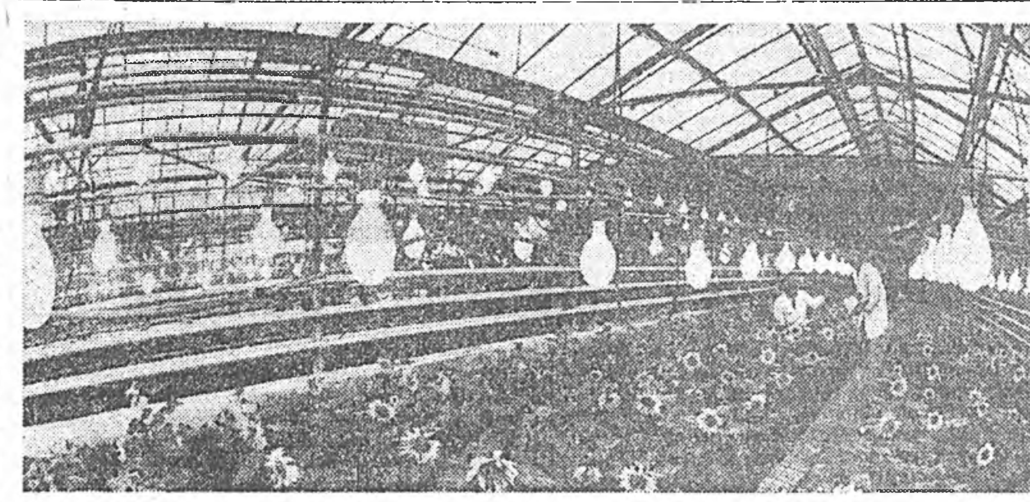
Дружиныэ соведэй тогтоо- лоор, «хүндэтэ пионер» гэ- һэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн И. А. Чернышов баяр ёһо- лолой сбор дээрэ пионер оо- доһон дириушүүдэ улаан гал- стугуудые зүүлгэд, тэдэ- нэртэ граждан дайнай үедэ улаан сэрэгшэдэй харуулһан баатаршалгаанай тухай хөө- рэжэ үгөө.

Мүн лэ манай Хяагта хо- тын хүндэтэ эрхэтэн Василий Ксенофонтович Сафоновтой, ажалай бэшэгүүд түрүүшүүл- тэй уулзалгануудые эмхид- хэлгэдэ Э. М. Тахт эдэбхи- тэйгээр хабаадалсаа.

— Тус һургуулида чет- верг бүхэндэ политическэ һу- ралсалай үдэр үнгэргэдэгдэ. Энэ һуралсалда класс бүхэн эртээһээ бэлдэдэг, полити- формаци, хөөрэлдөөнүүдые хэрэгсэдэг, лекцинүүдые ун- шадаг. Һайндэрнүүдэй урда тэг Элла Мартыновна ком- сомолой, пионерэй эдэбхитэ- дые суглуулжа, класстаа олиройд хэхиень урьдаг, һо- нирхолтой тоо, баримтануу- дые хүсэжэ үгэдэг, ойлгуу- лан харуулха зүйлнүүд, диа- фильмнүүд болон газета, жур- налнуудта табигдаһан һо- нин материалнуудые һайнаар хэрэглэжэ шададаг. Ингэжэ элдэб янзын онол аргануу- дые хэрэглэдэг байһанай ашаар тэрэнэй уншаһан лек- цинүүдынь шагнагшадые ехээр һонирхуулна, тэдэнэй ухаан бодолдо тодоор ха- дууртана.

Олон жэл соо эдир үетэ- ниие хүмүүжүүлэгшэ, ара- дай гэгээрэлэй түрүү хүдэл- мэрилэгшэ Элла Мартыновна Тахт партиин үзэл суртал- дай жагсаалда шударгы алхалалсаһаар.

А. МАТЮХИН.

КРАСНОДАРСКА ХИЗААР. Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденто Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай селекционернүүд һайн шанартай тоһото ургамалнуудые ехээр ургуулан абаха хүдэлмэри ябуулна. Селекционернүүд ехэ хүршөөд хэдэн дахин ургасаа хуража абадаг. Институдай селекционернүүд наран сэсэгэй «Малыш» гэжэ шэнэ сорт бии болгоо. Тэрэнь гектар бүриһөө 35—40 центнер ургаса үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комплекснэй теплицэ соо.

ТАСС-ай фотохроника.

НАЙРАМДАЛАЙ КОММУНИЗМЫН ТӨЛӨӨ ТЭМСЭЛДЭ

саа холбоое сэгнэлгэдэ бодо- тоор хандадаг, мүн Совет- скэ Союзда коммунизм бай- гуулгын үрэ дүнгүүдые сэг- нэлгэдэ залан сэхээр, шүүм- жэлхы ёһоор хандадаг байна. Шэнэ совет общест- вын саашанхи хүгжэлтын эрилтэнүүдтэ таарама шэнэ зорилгонуудые бодомжолхо, табиха тэрэнэй арга шада- баритай байһые эдэ бүгэдэ элирхэйлнэ. Тэрэнэй хэлэ- һэн үгэнүүд ажалша хүндэ, бодото социализмын, улас- хоорондын коммунис ба хү- дэлмэришэнэй бүхы хүдэ- лөөнэй хүсэндэ, түүхэдэ эти- гэл найдалаар, нэрэ хүндөөр нэбтэрэнхэй байна.

Ю. В. Андроповой ажал ябуулга тон элдэб янза юм гэжэ «Руде право» сааша- даа бэшэнэ. Гэбэшье нэгэл шэнжэнь тэрээн дотор онсо һуури эзэлнэ. Энэ хадаа ядерна дайнай аюулые зай- суулан сарахын түлөө, бата эб найрамдалай түлөө, дайн дажаргүй, буу зэбсэгүүдгүй амгалан тайбан байдалай тү- лөө тэмсэл болоно. Советскэ Союзай Коммунис партиин политика хадаа эб найрам- далай политика мүн. Эб найрамдал болон социализ- мын таһаршагүй холбоотой байһан тухай үзэл бодол ха- даа дайн ба эб найрамдал тухай Ленинэй һургаалай эгээл шухала зүйлынь боло- но гэжэ нүхэр Ю. В. Андро- пов нэгэнтэ бэшэ тэмдэглээ һэн. Шэнэ обществодо дайн байлдаан хэрэггүй, дайн да- жар тэрэнэй бүхы аша туһа- да, уг зорилгонуудта зу- рюу харша байна. Мүнөө, дайн болон эб найрамдалай асуудалай бүхэли арадууд- та, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ тон шухала асуу- далай болоод байхада, Ле- нинэй энэ сургаал һургаал онсо шухала удха шанартай болоно.

Манай политика хадаа эб найрамдалай политика бо- лоно гэжэ совет коммунист- нууд тоолодог юм гээд «Ру- де право» саашадаа тэмдэг- лэнэ. Зүгөөр Советскэ Союз болон Варшавска договорой бусад оронууд шэнэ ядерна дайнай аюулда дээрээ орто- шохо ёһотой гэнэ оэшоодн. Мүнөө бэелүүлэгдэжэ бай- гаа харюуган хэмжээнүүд СССР-эй ба тэрэнэй союзни- гуудай аюулгүй байдалай аша туһада үндэһэлнэ. Бүгэ- дэ нийтын аюулгүй байдалые бэхижүүлгын шухала бай- һанһаа тэрэ үндэһэтэй. Тү- рүүлэн доботолжо, «хизаар- лагдамал» ядерна дайнда илалта туйлажа болохо юм гэһэн этигэл найдалаа гадаа- да далайн саанахи эзэрхэг түримхэйшүүлэй бэелүүлхэ арга боломжые үндэһөөрнь усадхаха гэшэ эдэ хэмжээ- нүүдэй гол зорилго болоно.

Бүхы гүрэнүүдтэ, арадууд- та уршаг аюул тохёолдуул- һан үргэн ехэ ядерна хёмо- роо зүришэлдөөе зайсуулан сараха тухай эндэ хэлэгдэнэ гэжэ «Руде право» бэшэнэ. Энэнь ленинскэ политикын эб найрамдалта гол ёһонууд- та бүримүһэн зохилдоно. Совет гадаадын политикын тодорхой алхамууд нийтын хүгжэлтэ дэбжэлтын илалта- да, дайнай ба хархис хүсэ- нүүдые эб найрамдалай хү- сэнүүдэй илалгада гүнзэгы этигэл найдалда үндэһэлнэ.

Оронойнгоо өөрыгөө хам- гаалха арга шадабарие хан- гадаг, совет арадай ажабай- далай ба соёлой хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ эшэ үндэһэн болодог арадай ажахые хүгжөөлгэдэ Советскэ Союзай Коммунис партии, нү- хэр Андропов асари ехэ ан- харал хандуулдаг юм.

Үргэнөөр шэнжэлэгдэжэ байһан Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэнүүдэй, статья- нуудай суглуулбари энээниие элирхэйлнэ. Ажалай ашаг үрэ болон шанарые дээшэ- лүүлгэдэ хабаатай зорилго- нууд нэн түрүүн тэрэнэй гол анхаралда табигдана. Суг- луулбари дотор оруулагда- һан олонхи статьянууд бо- лон үгэнүүд соогоо нүхэр Андропов социалис демо- кратиие хүгжөөлгын, партиин, соведүүдэй, профсоюзуудай, ба нийтын бусад эмхинүү- дэй ажал ябуулгын асуудал- нуудые эрхилнэ. Тиихэдээ түхэл шэнжэһээ дулдыдангүй социалис обществые полити- ческэ талаарнь хүтэлбэрил- тэ ажалшадай үндэһэн аша туһые хододоо харуулха, үр- гэн ехэ социальна баазада, ангиин элдэб янзын холбоон- до түшэглэхэ, обществын ту- рүү үзэлтэй ба үнэн сэхэ бү- хы хүсэнүүдые социалис ху- билалтануудта элсүүлэн ха- баадуулха ёһотой гэһэн Ле- нинэй сургаал һургаалда тэрэ гол анхаралаа хандуулдаг байна.

Советскэ Союзда хүгжэл- тэ түгэс социалис общество байгуулагдаа гэжэ «Руде пра- во» саашадаа бэшэнэ. Энэнь юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, социализмын булюу талын ажабайдалай бүхы асуудал- нуудта харагдадаг общество хүсэжэн жагсаалгын шатада гараа гэнэ бшуу. Социалис демократизмын үндэр ехэ хэмжээн нийтын эдэ харил- саануудай таһаршагүй ху- бинь болоно.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй эгээл дүршэл ехэ- тэй отряд, Советскэ Союзай Коммунис парти хадаа совет обществын хүгжэлтэ дэбжэл- тые зоригжуулагша, эмхид- хэгшэ тэрэнэй гол хүсэн, манлай болоно. Коммунис байгуулалтын улам орёо ехэ зорилгонуудые совет ком- мунистнуудай шиидхэдэг бо- лохотойнь хамта партиин үүргэ бүри дээшэлхэ байна. Энэнь социалис демократиие улам гүнзэгы ехэ болгоно.

Ном бүхэн автор тухай хөөрэдэг гэшэ гэжэ «Руде право» түгэсхэлдөө бэшэнэ. Юрий Владимирович Андро- повой хэлэһэн үгэнүүд, ста- тьянууд тэрэнэй һайн һай- хан шэнжэ шанарые, поли- тическэ мэргэжэл дүршэлые, эмхидхэхы бэлиг шадабариие, теоретическэ ухаан бодолые, хүнүүдтэ энэрхы дулаанаар, урин налгайгаар хандадаг байһые тодо хурсаар ха- руулна.

Тэрэнэй статьянуудай суг- луулбари манай уншагшадта эрдэм мэдэсын ба дүй дүр- шэлэй айхабтар ехэ баялиг болохо юм. Тэдэ манай об- шествын эрхэ байдалда, Че- хословакиин социалис эконо- микые, соёлые, манай ажа- байдалай бусад асуудалнуу- дые шиидхэлгэдэ, нарижуу- лан һайжаруулгада, хүг- жөөлгэдэ бодотоор хэрэглэг- дэхэ аргатай.

Энэ номтой танилсалга тон ашатай туһатай, шухала удха шанартай юм. Тэрэ нийтын хүгжэлтэ дэбжэлтын хүсэн- дэ, диилдэшэгүй байлгада гүнзэгы найдалаар нэбтэрэн- хэй байна.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

ОРОЛДОСОТОЙГООР ХҮДЭЛНЭ

Түнхэнэй районой Хэй- мор тосхондо участково больница бии юм. Аршаан- да, Танархайда, Толтодо, «Маяк» колхоздо ажаһууг- шад тус больницада ерэжэ бэеэ эмшэлүүлдэг.

Байгша ондо Анна Рад- наевна Батудаева гэжэ за- луухан врач Улаан-Үдэ хо- тоһоо больницадамнай хү- дэлхэеэ ерээ һэн. Түрүү- шын үдэрһөө тэрэ оролдо- сотой һайнаар хүдэлжэ, хүн зоной дунда хүндэтэй бо- лонхой. Залуу врач үдэшэ орой, амаралтын үдэр гэл- тэгүй һуурин тосхонуудаар, ферма отара, гүүртэнүүдээр ябажа, хүнүүдээр аятай зо- хидоор хөөрэлдэнэ, үбшэл- һэн хүниие шадамар бэр- хээр эмшэлнэ.

В. ИРДЫНЕЕВА,
Аршан тосхондо ажаһуугша.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

Т. ЖИВКОВ Ж. ХАУИТАЙ УУЛЗАБА

СОФИ. Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхожо эхилэлгэ дэлхэй дээрэхи түг- шүүрилые улам шахардуу шанга болгохо, ядерна дай- най һүжэрэлгын аюулые дэбэргэхэ харюусалгагүй, уршагта үйлэ хэрэг болоно. БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Т. Живков болон БКП-гэй ЦК-гай уряалаар эндэ ерээд байһан Ливанай Компартиин ЦК-гай Гене- ральна секретарь Ж. Хауи- гай хоорондо болоһон уул- залгын үедэ энээн тухай тэм- дэглэгдэһэн байна.

Дэлхэй дээрэ сэрэгэй бу- люу хүсэтэй болохын тула Холбоото Штадуудай эзэр- хэг түримхэй ябуулгануу- дые үүдхэһэнһээнь уламжа- лан, уласхоорондын байда- лай улам шахардуу шанга болоһондонь һанаагаа зобожо байһанаа хоёр тала мэдүүл- бэ. Энээнтэй дашарамдуулан, иимэ оршон байдалда Со- ветскэ Союзай абаһан ха- рюугай хэмжээнүүдые дэм- жэжэ байһан тухайдаа тэ- дэнэр тэмдэглээ. Гэхэтэй хам- та СССР-эй ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад оро- нуудай эб найрамдалта үүс- хэлнүүл буу зэбсэгүүдые бү- тээн гаргалгые зогсоохо, гү- рэнүүдэй хоорондо этигэл найдал ба харилсаа холбоо тогтоохо бодото зам заажа үгэнэ гэжэ заагдаба.

Уулзалгын үедэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалда онсо анхарал хандуулагдаа. Ли- ванда эсэргүүгээр Израилиин ябуулжа байдаг эзэрхэг тү- римхэй аашанууд, «страте- гическэ холбооной» үндэ- һөөр Тель-Авивай болон Ва- шингтоной хамтын ябуулга- нууд араб арадуудта тон ехэ аюул тохёолдуулна гэжэ хо- ёр партиин хүтэлбэрилэгшэд батална. Дүтын Зүүн зүгтэ США-гай сэрэгэй хамаарал- салгые хоёр тала буруушаа- гаад, Израилиин сэрэгүүдые, «олонациональна хүсэнүү- дые» Ливанһаа дары гарга- ха эрилтэ табиба, оронойн бү- хы национальна хүсэнүүдэй хоорондо политическэ хөө- рэлдөөнүүдые хэжэ, Лива- най асуудалнуудые гуримшуулан шиидхэхэ шухала гэжэ мэдүүлбэд. Империа- лизмда, сионизмда, хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлэй үндэһөөр Палестинын эсэр- гүүсэлтын хүдэлөөнэй нэгэ- дэл бэхижүүлхэ шухала гэ- жэ мүн лэ тэмдэглэгдээ.

ИЛАЛТЫН ТҮҮХЭТЭ УДХА ШАНАР

ПНОМПЕНЬ. Полподойхи- дой шуһата засаг захир- гааһаа Кампучиие сүлөөл- һөөр, НРК-гай байгуулагда- һаар табан жэлэй ойдо зо- рюулагдаһан олоной хабаа- далгатай митингнүүд, суг- лаанууд бүхы орон дотор боложо байна. Геноцидай за- саг захиргааниие һамна бу- та сохижо, революционно- патриотическа хүсэнүүдэй туйлаһан илалтын, социа- лизмын үндэһэ һууриие бай- гуулгада Кампучиин арадай амжаһан туйлалтанууд түү- хэтэ удха шанартай байна гэ- жэ тэдээндэ хабаадагшад тэмдэглэнэ.

Полподойхидые һамна бу- та сохилго Кампучиин ара- дай ажабайдалда шэнэ үе сагые нээгээ гэжэ Кампу- чиин Арадай-революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, НРК-гай Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Хенг Самрин Пномпеньдэ болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Пол Подой засаг захиргааһаа ороноо сү- лөөлхэдэнь, революциин туй- лалтануудые хамгаалхадань, орон доторoo шэнэ ажабай- дал байгуулхадань асари ехэ туһаламжа үзүүлһыень Кам- пучиин арад хэзээдэшье мар- тахагүй юм гэжэ Вьетнамай һайн дуратанда зорюулагда- һан хүшөө нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ зааба.

Кампучиин революциие ба- таар дэмжэһэнэйнь түлөө Вьетнамай Коммунис парти- да, бүхы вьетнам арадта гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр ба- ясхалан хүргэжэ байһанаа мэдүүлбэ. Кампучиин, Вьет- намай, Советскэ Союзай ба аха дүү бусад оронуудай хоорондохи хани барисаан, дайшалхы харилсаа холбоон саашадаашье хэлбэришэгүй- гөөр бэхижүүлэгдэхэ юм гэ- жэ Кампучиин хүтэлбэрилэг- шэ тэмдэглээ.

ХАНОЙ. Вьетнам-Кам- пучиин хани барисаанай ми- тинг СРВ-гэй ниислэл хото- до болобо. Кампучиин Ара- дай-революционно партиин хүтэлбэри доро, Вьетнамай ба Лаосой арадуудтай няг- та холбоотойгоор, Советскэ Союзтай, социалис хани нэ- гэдэлтэ бусад оронуудтай һаналаа нэгэдэһэнэй ашаар Кампучиин арад түүхэтэ илал- та туйлаһан байна гэжэ Ха- нойн олониитын түлөөлэгшэд мэдүүлбэ.

ЭРИД БУРУУШААЛГА

ГАВАНА. Ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Евро- подо тараан тодхожо бай- һан Вашингтоной милитарис хараа шэглэлые эрид буруу- шаажа байһанаа Кубын Ком- парти, Франциин Компартя мэдүүлээ. ФКП-гэй Генераль- на секретарь Жорж Марше- гэй албанай хэрэгээр Кубада ерэлгын дүнгүүдээр хамтын мэдүүлгэ «Гранма» газетэдэ толилогдобо. Дэлхэйн ара- дуудай аюулгүй байдалда, эб найрамдалда уршаг тойбо та- тажа байһан буу зэбсэгүү- дые үрдилдэн бүтээлгын тү- лөө бүхы харюусалгые Хол- боото Штадууд даажа абаха ёһотой гээд тэмдэглэгдэнэ. Орон бүхэнэй аюулгүй бай- далай аша туһые хараада абажа, үхэлэй аюулта буу зэбсэгүүдэй нөөсэнүүдые усадхаха, зэбсэг хэрэгсэл- нүүдые хураха шухала гэ- жэ хоёр тала мэдүүлээ.

Түбэй Америкэдэ, Кариб- ска бассейндэ США-гай бэе- лүүлжэ байһан дай жүрөө- дэлгын политикые Кубын КП, ФКП эрид буруушааба.

ЦРУ-гай удамаршалдаг со- мосовско бандануудта Ва- шингтон туһаламжаа улам үргэдхэжэ, Никарагуада эсэр- гүү эзэрхэг түримхэй ябуул- гануудые бэлдэжэ байна гэ- жэ хоёр тала тэмдэглээ.

Эб найрамдалай аша ту- һада эсэшэ сусашагүй ябуул- гаяа үргэлжэлүүлхэ хүсэ- лэнтэй байһанаа хоёр парти батална.

НИГЕРИИН ГҮРЭНЭЙ АППАРАДЫЕ ХУБИЛГАЛГА

ЛАГОС. Үнгэрһэн жэлэй декабриин 31-дэ Нигеридэ засаг гартаа абаһан сэрэгэй дээдэ соведэй гэшүүдэй спи- сок эндэ толилогдобо. Зэб- сэгтэ хүсэнүүдэй ахамад ко- мандалагша генерал-майор Мохаммаду Бухари 19 хүн- һөө бүридэдэг энэ органиие толгойлно. Обороной министр Домкат Бали, зэбсэгтэ хүсэ- нүүдэй ахамад командалаг- шын штабай начальник Тун- де Идиагбон, аюулгүйе са- хиха эмхиин генеральна ди- ректор Мохаммед Даура Ра- финдади, штабуудай началь- нигууд, хуурай газарай, агаа- рай сэрэгэй ба далайн сэрэгэй хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд со- ведэй бүридэлдэ ороно.

Сэрэгэй дээдэ совет гүрэ- нэй аппарадые хубилган шэ- нэдхээ. Республикын феде- ральна правительство 18 ми- нистерствэһээ бүридэнэ гэжэ эндэ соносхогдоо. Юһэн ми- нистерствэһээ бүридэһэн ню- тагай правительство 19 шта- дай түд бүхэндэ эмхидхэг- дэн байгуулагдаха юм. Фе- деральна кабинедэй гэшүү- дэй список даб дээрэ сонос- хогдоогүй байһаар.

ЯПОНДО ГАЗАР ХҮДЭЛБЭ

ТОКИО. Японой долоон баллаар тэмдэглэгдэдэгэй ёһоор, январиин 4-нэй һүни Хонсю аралай хойто хубида гурбан балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлбэ. Тэрэнэй эпи- центрынь Номгон далайн эрье шадархи Ивате гэдэг префектурада байгаа. Һан- даралнууд тухай мэдээсэл- нүүд оробогүй. Һүүлэй до- лоон хоног соо Японой Номгон далайн эрьеэрхи ехэнхи хубида — оронойн хойто хубидахи Хоккайдо аралһаа ниислэл хотын бай- рладаг Канто хүрэтэр газар ходо ходо хүдэлбэ.

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

НЬЮ-ЙОРК. «Анголын Арадай Республикын зарим районуудые зорюута бомбо- дожо, булимтаран эзэмдэл- гээ үргэлжэлүүлжэ байһа- найнь түлөө» ООН-ой Аюул- гүйн Совет ЮАР-ай расис захиргааниие эрид буруу- шааба.

Преториин харата ябуулга- нууд хадаа «Анголын бэеэ дааһан байдалые, газар дай- дынь бүрин бүтэн байлгые бүдүүлигээр хазагайруулһан», уласхоорондын эб найрамдал болон аюулгүй байдалда хо- ро хүргэһэн ябадал болоно гэжэ Анголын эрилтээр да- ры зарлагдаһан заседани дээ- рэ абтаһан Аюулгүйн Сове- дэй тогтоол дотор тэмдэг- лэгдэнэ.

ЮАР эзэрхэг түримхэй бү- хы ябуулгануудаа дары бо- люулжа, Анголын газар дээ- рэһээ сэрэгүүдээ гаргаха эрилтэ Аюулгүйн Совет таби- на.

США болон Англиһаа бэ- шэ Аюулгүйн Соведэй бүхы гэшүүд тогтоолой түлөө дуу- гаа үгэһэн байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр Урда Африкын ра- систнуудай ябуулгануудые бү- рин хүсэдөөр дэмжэжэ бай- һанаа үшөө дахин элирхэй- лэн харуулба. Имагтал энэ дэмжэлгэ тухиралгань расист- нуудые Африкын бэеэ даа- һан байдалтай гүрэнүүдтэ эсэргүү дээрмэдэхы ябуулга- нуудые хэхыень баадхана.

ВФП-гэй МЭДҮҮЛГЭ

ПРАГА. Израилиин авиа- ци Ливанай Баальбек хотые зэрлиг муухайгаар бомбодо- бо. Тэрээнһээ уламжалан 100 гаран амгалан тайбан хүнүүд алуулһан байгаа. Энэ хадаа Рейганэй захиргаанай дэм- жэдэг сионизмын гэмтэ по- литикын ээлжээтэ харата ябуулга болоно гэжэ Проф- союзуудай Бүхэдэлхэйн Фе- дерациин (ВФП) эндэ тараағ- даһан мэдүүлгэ дотор тэмдэг- лэгдэнэ. Энэ харата муухай ябуулга американ-израилиин хэлсээнэй хойшолон болоно. Тэрэ оронойнгоо бэеэ даа- һан ба дулдыданги бэшэ бай- далые сахин хамгаалхын тү- лөө ливан арадай тэмсэлые һуларуулжа шадахагүй бай- на.

Израилиин сионизмын ба американ империализмын эзэрхэг түримхэй политикые эрид буруушааха, ливан арадай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгөөе эдэбхижүүлхэ, үргэдхэхэ, Израилиин булим- таран эзэмдэһэн Ливанай га- зар дайда дээрэһээ булимта- ралгын сэрэгүүдые дары гар- гаха эрилтэ табиха уряатай- гаар ВФП бүхы дэлхэйн ажалшадта хандаба.

КОМПАРТИИН УРЯА

ПАРИЖ. «Франциda соци- альна хубилалтануудай поли- тика бэелүүлхые эрмэлзэг- шэдэй хүсэтэ түшэг тулгуу- ри» болохо Компартиие бэ- хижүүлхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэ уряатайгаар ФКП- гэй Политбюро Франциин коммунистнуудта, бүхы ажал- шадта хандаба. ФКП-дэ тоо- соото суглаануудай, партий- на биледүүдые һэлгэлгын эхилһэнтэй дашарамдуулан, энэ уряа абтаһан байна.

«Үнгэрһэн жэл Франциин Коммунис партида урагшатай һайн байгаа: 53 мянган шэнэ гэшүүд тэрэнэй бүридэлдэ ороо» гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ. 1984 ондо Коммунис партиин зэргэнүү- дые саашадань нилээд үр- гэдхэхэ бүхы эрхэ байдал бии.

Экономическа кризисһээ Франциие гаргахын, зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдэй прави- тельствын амжалта хангахын тула Компарти бүхы хүсэ- нүүдээ элсүүлнэ гэжэ По- литбюро тэмдэглээ. Хубилал- тануудайнгаа политикые үр- гэлжэлүүлхын тула бүхы де- мократическа хүсэнүүдэй хол- бооe бэхижүүлхэ шухала.

КПШЛ-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ

КОЛОМБО. Шри Ланка- гай Коммунис партиин (КПШЛ) ЦК-гай пленум эн- дэ боложо, партиин ээлжээ- тэ XII съездые байгша оной январиин 27—29-дэ зарлаха тухай шиидхэбэри абаба.

КПШЛ-эй ЦК-гай Гене- ральна секретарь К. П. Силь- вын мэдүүлһэнэй ёһоор съездын зүблэхэ зүйлые пле- нум нэгэн дуугаар баталһан, партиин Центральна Комите- дэй үзэмжэдэ табигдаһан до- кументнүүдые һайшааһан бай- на.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЭБ НАЙРАМДАЛТА ХҮСЭЛ ЭРМЭЛЗЭЛ

Эб найрамдалда ба арадуудай аюулгүй байдалда бүхы хүсэл эрмэлзэлээ зорюулжа байдагаа, хүн түрэлтэниие термоядерна дайнай аюулhаа хэтэ мүнхэдэнь зайсуулхые үнэн зүрхэнhөө оролдожо байдагаа Советскэ Союз үшөө дахин элирхэйлэн харуулба. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй ба СССР-эй Верховно Соведэй сессиин дүнгүүдые шэнжэлжэ үзэhэн политическэ ба ниитын олохон ажал ябуулагшад, дэлхэйн хэблэл тиимэ тобшолол хэжэ байна. Эб найрамдалые аршалан хамгаалга ба бэхижүүлгэдэ, буу зэбсэг ехээр гаргалгые хизаарлалгада, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоое үргэдхэхэ ба гүнзэгырүүлгэдэ зорюулагдаhан СССР-эй гадаадын политикын хараа шугам бүхы арадуудай аша туhын хэрэгүүдэй гол асуудалнуудта сүм харюусана гээд олохон тайлбаринууд дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгын текст дотор хэгдэhэн сэгнэлтэ ба тобшолнууд бүхы дэлхэй дээрэ тон ехээр hонирхогдожо байна. Социализмын илан мандаhан түрүүшын срон тушаа hайшаалай үгэ хэлэхэ байhандань этигэхээр бэшэ «Нью-Йорк таймс» гэжэ американ газетэ СССР-тэ туйлагдаhан экономическа үндэр үрэ дүнгүүдые, тэрэнэй ехэ амжалтануудые мэдэрхэ баатай болоо. Совет хүтэлбэрилэгшын хэлэhэн үгын текст дотор экономико хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые заатагүй дүүргэхын түлөө тэмсэлэй зорилгонууд ойлгосотойгоор, нягта наринаар тодорхойлогдонхой гээд хилын саадахи хэблэл, радио ба телевидени онсолон тэмдэглэнэ. Ээрхэг түримхэй империалис хүсэнүүдэй гэмээр уласхоорондын байдалай эрид шахардуу шанга болоно байhан эрхэ байдалда тэрэ түсэб манай орондо мүнөө бэелүүлэгдэнэ. Түсэблэлгэ ба арадай ажахые хүтэлбэрилгын гуримые шэнэдхэн hайжаруулха талаар Ю. В. Андропов шэнэ, тодорхой дурадхалнуудые оруулба гээд Франциин «Монд» газетэ бэшэнэ. Пленумэй ба сессиин шиидхэбэринүүдые тайлбарилха зуураа «Совет ороной экономикын бүхы хүсэ шадал арад зонойнгоо байдал hуудалые hайжаруулгада зорюулагданхай» гээд Индиин «Пэтриот» газетэ тэмдэглэнэ.

«Уласхоорондын байдал ба Совет гүрэнэй гадаадын политика» тухай СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол бүхы дэлхэй дээрэ мүн лэ ехээр hонирхогдожо байна. Уласхоорондын байдалые hайжаруулхын тулада бодото хэмжээ ябуулгануудай программа тэрэ тогтоол дотор хараалагданхай. Эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай «хүсэ хэрэглэхэ» политикаhаа, сэрэгэй хүсэнэй талаар булюу байдалтай болохо hэдэлгэhээ арсахын тулада өөhэдтөө бии байhан бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ уряатайгаар США-гай конгрессдэ ба НАТО-гай бусад оронуудай парламентнуудта СССР-эй гүрэнэй дээдэ органой хандалга хилын саадахи хэблэлдэ илангаяа эли тодоор харуулагдана.

СССР-эй эб найрамдалда дуратай гадаадын хараа шугам — бүхы совет хүнүүдэй эб найрамдалда хэлбэришэгүй хүсэл эрмэлзэл мүн.

ДЭЭРЭЛХҮҮ БАРДАМ ААШАТАН

Рейганэй захиргаанай засагай хүтэлбэриин үнгэрhэн ээлжээтэ жэлэй политическэ дүнгүүдые гаргаха зуураа американ хэблэл Ливан тушаа hануулга оло дахин хэнэ. Гэбэшье энэ ушар Сагаан байшангай «амжалтын» тоодо огто ороно бэшэ, харин тэрэниие тад ондоогоор ойлгохо хэрэгтэй. Хүн зоной дунда хэлсэдэгэй ёhоор, нэгэ юумэн тушаа бэшэхэдээ (Ливан) ондоо юумэ хараадаа абана (Вьетнам). Иимэ сасуулалга хэхын тулада шалтагаанууд яhала бии гээшэ. Вьетнамайхидал адляар США мүнөө Ливанда тохёолдоhон бэрхэшээлтэ байдалда улам гүнзэгыгөөр хүрмэлдэнхэй, энэ орондо интервенциеэ улам үргэдхэнэ, хүн зондонь үхэл, эбдэрэл hандарал асаранхай, мүн өөhэдөөшье хохидолдо ороhоор.

Имагтал энэ ушар байдал Америкын олониитын hанаае ехээр зобооно. «Олонациональна хүсэнүүд» гэжэ нэрлэгдэhэн хэлсээнэй талаар Вашингтоной союзнигууд, француз телевидениин шэнжэлэгшын хэлэhэнэй ёhоор, Ливанда тэдэ хүсэнүүдые асаралга өөhэдтэмнай юу үгэнэб гэжэ наада энеэдэгүйгөөр бодомжолжо эхилэнхэй. Мэдээжэ болоhоной ёhоор, араб энэ срондо абаашагдаад байhан сэрэгүүдэйнгээ тоогой хахадые хороохо тухай Итали мэдүүлгэ хэнхэй. Француз 500 сэрэгэй «олонациональна хүсэнүүдэй» бүридэлhөө гараха гэhэн шиидхэбэринь Парижда соносхогдоо. Франциин «Монд» газетын бэшэhэнэй ёhоор, «тэдэ сэрэгүүдэй жэшээе бусадай дэмжэхын тулада дурсагдагша шиидхэбэри дохёо боложо үгэбэ».

США-да өөhэдынь олониитэдэ нүлөө ехэтэй ажал ябуулагшад Ливанhаа американ сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ Сагаан байшанда табина. Тодорхойлон нэрлэбэл, демократическа партиhаа президентын тушаалда кандидатураяа табижа байhан У. Мондейл, конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын спикер Т. О' Нил, гадаадын хэрэгүүдэй талаар сенадай комиссиин түрүүлэгшэ, республиканец Ч. Перси болон бусад олон тэдэнэй тоодо ороно. Америкэдэ hунгалтын ойртохо бүри президентынгээ Дүтын Зүүн зүгтэхи хүндэгүй ба муу нүлөөтэй политикаhаа холодохые гансахан тэрээндэ эсэргүү бодолтон бэшэ, харин политическэ талаар нэгэ hанал баримталагшадшье оролдоно.

Эдэ бүхы «дохёонуудта» Сагаан байшан ямараар хандана гээшэб? Ямаршье бэшээр. Тэрэнэй тусхайта түлөөлэгшэ президентмнай өөрынгөө политикые зүб гэжэ тоолоно, «тэрэнээ үргэлжэлүүлхэ байна» гэжэ шууд сэхэ мэдүүлгэ хэhэн. Нэгэхэн юумэн гэхэдэ, энэ политикыень бэелүүлхэ онол аргын талаар Вашингтон тооhо, мана горитойхоноор табихые оролдоно. Президентынгээ бэелүүлжэ байhан политикын «дипломатическа» гурим заншал тушаа хэблэлдэ ехээр идхалга хэжэ байхадань, Пентагон Ливандахи американ сэрэгүүдэй ээрхэг түримхэй ябуулгануудые «добтолхы шэнжэтэй» болгохо шухала тухай ямаршье эшэхэ нюургүйгөөр мэдүүлгэ хэнэ. Энэл зорилгоор Ливанда байhан далайн пехотинецуудта «туhалхаар» Вьетнамда зэрлиг муухай аашануудаараа суутай болоhон, тусхай hургуули гараhан «ногоон беретэтэйшүүлэй» подразделение эльгээхээр түсэблэгдэнэ.

Ливанда «эб найрамдал» ба «тогтонижоhон байдал» тухай hанаа зоболгоор бэшэ, харин энэ региондо гансааран ээрхэн зонхилхо хүсэл эрмэлзэлээр США-гай мүнөөнэй захиргаанай Дүтын Зүүн зүгэй хараа шугам тодорхойлогдоно. Вашингтоной энэ балмад муухай хараа шугамай ондоогоор бэшэ, харин американ империализмын нэрэ түрээ үшөө дахин уналгаар түгэсхэхэ байhаниинь лабтай.

НИГЕРИДЭХИ ХУБИЛАЛТАНУУД

Декабриин 31-нэй hүни Нигеридэ сэрэгэй урбалта болоо. Гүрэнэйнь засагай хүтэлбэри сэрэгэй дээдэ соведэй мэдэлдэ оронхой. Тэрэ соведэй түрүүлэгшэ генерал-майор Мохаммаду Бухари гэгшэ оронойнгоо экономикые гүнзэгы кризисhээ гаргаха, тэрэнэй хүтэлбэриие нь шэнэдхэн hайжаруулха, эдишэ абалга ба мүнгэ зөөри урихэ, үбэршэлхэ ябадалда эсэс табиха, аша үрэгүй гаргашануудые хороохо, үргэн ниитэ хүн зоной hуудал байдалые hайжаруулха гэhэн мэдүүлгэ соведэй үмэнэhөө хэhэн байна.

Хүн зонойнгоо тоогоор (80 миллионhоо дээшэ) Африкада тон томо гүрэн болохо энэ ороной засагай hэлгэлтэ хадаа тус түбиин политическэ байдалда hүүлэй үдэрнүүдэй эгээл ехээр hонирхол татама ушарал болонхой. Һүүлэй үедэ энэ орон экономическа талаар тон ехэ хохидолдо орохо туйлдаа хүрэhэн гээд тэмдэглэгдэнэ. Хариин, нэн түрүүн Англи ба Америкын монополинуудай ээрхэлгэ, гансал нефтеэр олзо оруулха гэhэн буруу хараа шэглэл оронойнь экономикые айхабтар бэрхэшээлтэ байдалда оруулhан байха юм. Бодото байдалыень абажа харахада, баруун оронуудай монополинууд ямаршье хиналга шалгалтагүйгөөр хамаг баялигыень дура зоргоороо абаашажал байhан. Нигериин гадаадын үри зээлинь аяар 15 миллиард долларто хүрэнхэй. США-гай дура зоргоороо зонхилжо байдаг уласхоорондын валютна фондын (МВФ) эрилтээр түрүүн байhан правительство «экономико химгадаха политика» бэелүүлхэ тухай соносхоhон байна. Тэрэ политикань национальна валюта-найрын үнэ сэнгые унагааха, тэрээнhээ уламжалан эд бараанай, эдеэ хоолой сэн улам хүндэрхэ ёhотой болоhон. Баруун оронуудай 70 банк Нигеридэ үри зээлиие нь түлүүлхэ эрилтэ табяа.

Нигеридэ засагай хүтэлбэриин hэлгэгдэhэн ушарhаа Великобританиин аша туhын наймаанай хэрэгүүд хохидолдо ороохонь гэжэ hанаа зоборитойгоор Лондондо гарадаг «Таймс» газетэ бэшэнэ. США-гай гүрэнэй департамент ба Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерство Нигеридэ байhан 7 мянган американецуудай, 20 мянган англичануудай — нефтиин ба химическэ концерннүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй хуби заягаар «hанаагаа зобожо» байhанаа яаралтайгаар мэдүүлбэ. США-гай гүрэнэй департамент Нигеридэ правительствын hэлгэгдэhэн ушарые шаналжа байhанаа hэнгэргүйгөөр мэдүүлээ. Энэнь хадаа тус ороной дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамааржа байhан ушар мүн. Энэ үйлэ хэрэгтэй нэгэн доро уласхоорондын валютна фонд «Нигериин шэнэ захиргаан гансал найрынгаа үные хямда болголгоор фондын этигэл найдабарида дахяад хүртэжэ болохо» гэжэ соносхоо.

Нигери тушаа хэлэгдэжэ байhан эдэ бүгэдэ хадаа баруун оронуудай саашадаа тэрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаарха, өөhэдынгөө харата ябуулгануудые бэелүүлхын тулада тэрэнэй экономическа талаар бэеэ даанхай байдалтай болохо замдань hаад түбэг тохёолдуулха хүсэлтэй байhыень гэршэлэн харуулна.

Һүүлэй үеын үйлэ хэрэгүүдэй эхи заха татаhан Нигериин экономическа бэрхэшээлнүүд баруун оронуудай монополинуудай ээрхэн зонхилолгын хойшолонгууд мүн болоно. Хүгжэжэ байhан гүрэнүүдэй экономикын дэлхэйн капиталис системэhээ дулдыданги байбал, гээгдэнги байдалhаа удаан саг соо гараха аргагүйдэхэ, зүришэлдөөнүүд болон социальна бэрхэшээлнүүдэйнь улам хурсадаха байhые элирхэйлэн харуулна.

В. МАТЯШ,
Б. ШАБАЕВ.
В. КОРОЧАНЦЕВ.
(ТАСС).

ШЭНЭ ФИЛЬМҮҮД

Үни удаан сагаар холын рейсэ ябадаг жолоошодтой хүлеэгдээгүй элдэб ушаралнууд тохёолдожо болодог. Режиссер Анатолий Бобровский кинодраматург Владимир Кунин хоёрой найруулан табиhан **«Трое на шоссе»** гэжэ фильм дотор хэдэн геройн хуби заяан харуулагдана. Москва—Карпадууд—Москва рейсын үедэ таниилсаhан Виктор (актер Армен Джигарханян) Лена (Тамара Акулова) хоёрой хоорондо мүндэлhэн дуран анхаралыетнай hонирхуулха байха.

Мораль болон этикын асуудалда **«Срок давности»** гэжэ фильм зорюулагдана. Фильмын гол герой Григорий Базовкин атаа жүтөөн дээрэhээ боложо, нэгэ залуу хүбүүе сохижорхёод, хэhээлтэhээ айжа, тэрьедэшэhэн байгаа. Тиин дүтынгөө бүхы хүнүүдhээ холын городто ондоо хүнэй нэрээр ябаха баатай болоо. Үни үнгэрhэн хэрэг гээд орхигдохо аабза гэжэ бодоhон тула тэрэ тиимэ тэсэмгэйгээр сагай ошохые хүлеэhэн байгаа. Зүгөөр үнэн дээрээ hанаашаарнь болоогүй...

Григорий Базовкиной ролиие мэдээжэ киноактер Сергей Шакуров гүйсэдхэнэ. Һамганайнь рольдо Наталья Гундарева наадана.

Хоккейдэ дуратайшуул **«Такая жесткая игра—хоккей»** гэжэ фильмээр ехэтэ hонирхохо зэргэтэй. Хоккей хадаа хоккей. Спортивна юрын лэ наадан шэнгеэр бидэндэ hанагдана. Харин хоккей харагшадай нюдэндэ үзэгдөөгүй саада талынь ажабайдал тухай хөөрэхэ гэhэн зорилго режиссерой урда табигдаhан.

Хоккей тухай фильмын тэрэниие наададаг спортсменүүдэй хабаадалгагүйгөөр зохёогдохогүйнь элитэ hэн тула эндэ Ярославлиин «Торпедо» команда уригдаhан түүхэтэй. Дэлхэйн оло дахин чемпион, спортын габьяата мастер Борис Майоров тус фильмын ахамад консультантнь болоо. Харин тиихэдэ актернууд Владимир Гостюхин (командын капитан), Евгений Герасимов, Владимир Самойлов, Всеволод Сафонов, Игорь Бочкин болон бусад бодото хоккеистнүүдтэй хамта хаба шадалаа туршалсаhан байна.

Оронойнгоо түүхэ болон революцида зорюулагдаhан фильмүүдээр кино харагшад хэдэдоо hонирходог гээшэ. Кавказда Совет засагай тогтоогдоhон тухай хөөрэhэн **«Колокол священной кузни»** гэжэ лентэ январь hарада харуулагдахань.

М. Горькиин нэрэмжэтэ киностудида буулгагдаhан **«Без особого риска»** гэжэ фильмын геройнууд — милициин залуу офицернүүд. Хэдэн зуун аяншалагшадые шэрэжэ ябаhан «Грузия» гэжэ теплоход дээрэ бэеэ далджа байhан хоёр бандидые тэдэнэр бусадай хохидолдо орохоор бэшээр барыха даабаритай.

Фильмын геройнууд — офицернүүдые бидэ гансал бандидуудтай тэмсэлдэ бэшэ, мүн гэртэнь, нүхэдэйнь дунда харанабди. Хаанашье, ямаршье эрхэ байдалда байhан эдэ хүнүүдэй үндэр дээдэ уялгадаа үнэн, харюусалгаяа гүнзэгыгөөр мэдэрдэг байхань hайшаалтай.

Украин уран зохёолшо Григорий Тютюннигэй **«Водоворот»** гэжэ романай үндэhөөр нимэл нэрэтэй фильм найруулагдан табигдаа. Дайнай хатуу шэрүүн бодото байдал, эдир наhан, хүдөөгэйнь ажабайдалай энеэдэтэйшье, уйдамааршье үенүүд Тимко Вихориин толгой соо эрьюулгэ шэнгеэр эрьенэ, харагшадай урдуур кадрнууд боложо үнгэрнэ.

Олондо мэдээжэ кинорежиссер Владимир Венгеров И. А. Гончаровой зохёолоор **«Обрыв»** гэжэ шэнэ фильм дурадхана. Тэрэ литературна зохёолдо түрүүшынхеэ хандаа бэшэ. В. Каверинэй «Два капитана», В. Пановагай «Рабочий поселок», Л. Толстойн «Живой труп» гэжэ зохёолнуудые экран дээрэhээ харуулhан байна. Романай удхые эндэ хөөрэхөөр hэдэнэгүйб. Тэрэ бултанда мэдээжэ. Зүгөөр ажабайдалай эрьюулгэ соо эсэжэ зүдэрhэн Борис Павлович Райскиин түрэл усадьбаяа бусажа ерэлгээр режиссер фильмээ эхилнэ гэжэ тэмдэглэе.

Ниислэл хотоhоо ерэhэн нигилист Марк Волоховто дурлаhан Вера басаганай инаг дуранай hайханиие актриса Елена Финогеева үнэншэмэ зүбөөр, гүнзэгыгөөр харуулжа шадаа. Энэ актриса бүри hаяхана А. Купринай туужаар табигдаhан «Шурочка» гэжэ кинодо гол роль гүйсэдхэhэн юм.

«Беларусьфильмын» хүдэлмэрилэгшэд **«Конец бабьего лета»** гэжэ фильм дурадхана. Колхозой hаалишан Мариягай дайнай hүүлээрхи ажабайдал харагшадай hонорто табигданхай. Түрэл хизаартаа дуратай, хэжэ байhан хэрэгтээ үнэн байха тухай асуудалнууд геройнуудай хөөрэлдөөнэй хүсөөр табигдана.

Фильмдэ Алла Мещерякова, Михаил Жигалов, Василий Мищенко, Людмила Поляковская болон бусад хабаадана.

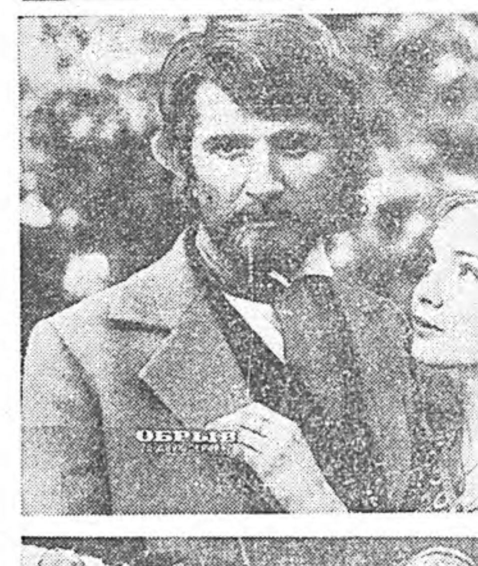
Энлэ бидэ январь hарада харуулагдаха совет фильмүүдэй дээжэнүүдые дурдаба гээшэбди. Тэдэнhээ гадна социалис оронуудай олон фильмүүд харуулагдаха. Тэдэнэй дундаhаа поляк режиссер Ежи Гоффманой **«Знахарь»** гэжэ фильм дээрэ тогтомоор. Картинын герой Рафал Вильчур, суута нейрохирург, гэр бүлэ доторoo үгээ ойлголсохоёо болёод гэрhээ гаража, зайгуул хүндэл болобошье ябаhан лэ газартаа үбшэнтэндэ туhална, абарна. Тингэ тингэhээр эмшэнэй алдар солотой болошоно.

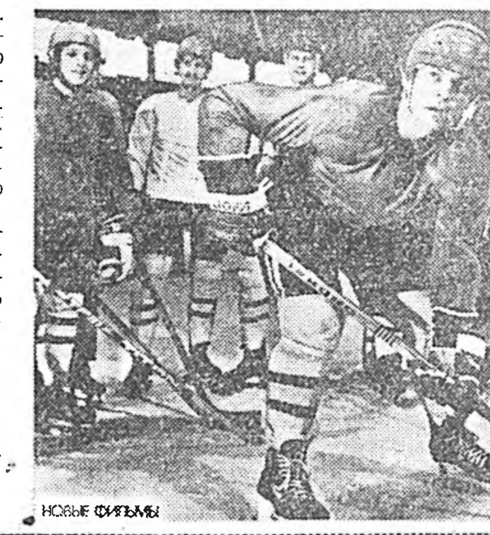
Капиталис оронуудай фильмүүд сооhоо Франциин **«Невезучие»** гэжэ комеди харамаар байха. Тэндэ мэдээжэ актер Пьер Ришар гол рольдонь наадана.

В. ПАВЛОВА,
Кинофикацииин гүрэнэй комитедэй ахамад редактор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дурсагдаhан фильмүүдэй зарим кадрнууд.

ЗАНШАЛТА ФЕСТИВАЛЬ ТҮГЭСХЭГДЭБЭ

Һаяхан Москвада боложо үнгэрhэн «Ородой үбэл» гэhэн заншалта фестиваль совет искусствын олон үндэhэ яhатанай шэнжэ шанарые харуулба. Кремлиин Съезднүүдэй ордондо фестивалиин түгэсхэлэй концерт болобо. Россин Федерациhаа, Украинаhаа, Грузиhаа, бусад союзна республиканууудhаа уран hайханай түрүү коллективүүд болон гүйсэдхэгшэд тэрээндэ хабаадаба.

Мүнөө жэлдэ хоридохёо үнгэргэгдэhэн энэ hайндэртэ харагшад хүгжэмтэ олохон зүжэгүүдтэй түрүүшынхеэ танилсаба. Н. Римский-Корсаковой «Сказание о невидимом граде Китеже» гэhэн оперо табигдаhан байна. Станиславскиин болон Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ хүгжэмэй академическэ театр Р. Щедринэй «Конек-Горбунок» гэhэн балет ба Т. Хренниковэй «Галатея» гэhэн оперо харуулаа. «Березка» ансамбль, М. Пятницкиин нэрэмжэтэород арадай хоор, СССР-эй Гүрэнэй камерна оркестр шэнэ программануудые бэлдэhэн байгаа.

Советскэ Союзай хэдэ хэдэн городуудай олон тоото айлшад, 52 оронhоо 30 мянганhаа дээшэ гадаадын айлшад фестиваль хараа. «Ородой үбэл» гэжэ искусствын hайндэрые «Москвагай олонууд», Ленинградай «Сагаан hүнинүүд», Молдавиин «Мэрцишор» үргэлжэлүүлхэ байна.

ТАСС-ай корр.

ЭРЬЮУЛГЭ

УЯНГА

Үни hэн даа. Ехэл бороотой зун болоо бэлэй.

Нэгэтэ амаралтынгаа үедэ городhоо нютагаа ерэхэдэм, дуратай басагамни хээрэ үоhэндэ гараhан байба. Тэндэнь ошожо, Пэлжэдтээ заавол уулзаха гэжэ шиндээ hэм. Зүгөөр хүгшэн эжымни энэ хүсэлыемни дэмжэбэгүй.

— Харана гүш? Тэнгэримнай hая наашашье сэлмэхэ хэбэргүйл. Хура бороо хүнэгөөр адхаhандал hуужа ороо. Хаа хаанагүй уhа горхон үерлөө байха. Шамайе табихаяа айдаhам хүрэнэ. Тэндэ ошоходоо, яажа Витимые гаталха хүмши?

— Тамараад лэ гарана бэзэб...

— Тиимэ бэлэн байхагүй. Хүбшэ тайгын гол үерлэхэдөө, аргагүй аймшагтан юм, — гэбэл даа.

Теэд яашье үгыень дуулаха хэбэргүй байхадам, хүгшэн эжымни намда эрьюулгэдэ ороhон хүнэй яажа амияа абарха тухай хөөрэбэ.

— Гүнзэгы голой эрьюулгэдэ ороhон хүн тэндэhээ мултаржа ядаа hаа, хүсөө дэмы гээнгүй, бэеэ hула табяад, доошоо шэнгэхэ ёhотой. Тиихэдэнь эрьюулгэ тэрэниие нэгэ хэдэн дахин мушхаhанайнгаа удаа табиха байха. Эндэл тэрэнэй гамнаhан шадалынь, уhан сооhоо өөдөө хөөрэжэ гараад, эрье хүрэтэр тамархадань хэрэгтэй болохо зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта ухаа заахаhаань хашаржа, үгыень таhа дүүрэн: «уhанай хүсэндэ бэеэ тушааха хайшаахан ааб?.. Тингээд бэеэ hула табижа, доошоо шэнгэхэдэ, эрьюулгын хохидолдо ороhон хүниие огто табяагүй hаань, яахаб» — гэhэн асуудал тэрээндээ табибаб.

Тинхэдэм хүгшэн эжы саашань үргэлжэлүүлэн: «Энэшни ниигээд олон үеын хүнүүдэй уhанай аюулда орохо-доо, бэеэ абархадань хэрэглэгдэhэн, шалгагдаhан арга байжа болохо. Ингэжэ эрьюулгэ сооhоо гараха тухай бүри урда үеын үбгэд, хүгшэд хэлсэгшэ бэлэй... Зэрлиг дошхон голой хара хүсые шадалаараа булихань гайтайл гээшэ», — гэбэ.

Энэ хөөрэлдөөнэй удаа харгын машинада hуужа, Зазын дабаае дабаад, Түрхэл хүрөө hэмби.

Саашадаа замайнгаа зарим хубииень ябагалжа, Пэлжэдэйнгээ байhан газарта дүтэлхэдөө, Витимые гаталхамни үлэбэ.

Сээл хара уhаар мушхаржа, бурьялжа, харьялжа, сахаригтажа урдаhан Витим үерэй үедэ улам гүнзэгы, бүри түргэн болоод, үндэр эрьеhээ зарим газарнуудта халижа гараhан байба.

Мүрэнэй уhанда туласа ойртоод, шангаар хуугайлхадамни, саада бэедэнь байhан отогhоо Пэлжэд гаража, намайе харамсаараа даллаба. Тинхэдэнь хүйтэн уhатай Витим руу зоримгойгоор hүрэжэ ороод, тамаржа эхилбэб.

Удангүй саала эрьедэнь хорёод алхамай зайда дүтэлбэшье, гэнтэ газар хороожо шадахаяа болишобоб. Тингээд бүхы хүсэ шадалаа зангидажа, уhанай барянhаа мултарха гэжэ оролдоходомни хэрэг бүтэнэгүй. Эсэтэрээ, шадал тэнхээгээ гээтэрээ, гарнуудайнгаа hулартар, дэмыл уhа салгидуулна хэбэртэйб. Үнгэрхэдөө, уhанай урасхалда бишыха гэдэргээ татагдан, аалиханаар урууджа абаашагдаhан шэнги болобоб.

Яахашье мүрөө оложо ядахадаа: «Ингэжэ бэшэ яалтайб?.. Хүнүүдhээ туhа эрижэ, шангаар хашхараашье hаа, үрэ гарахагүйл. Тамаржа шададаггүй Пэлжэдhээ ондоо хэншье дүтэ нааша үгыл» — гэжэшье бодонob.

Гэб гэнтэ хүгшэн эжынгээ эрьюулгэ тухай хэлэhэн үгэнүүдые hанаандаа оруулжархибаб.

Тиин үнгэрhэн наhамни hанагдажа, дүтымни хүнүүд сэдьхэлдэм үзэгдөөд, хара үүлэнүүдэй забhараар бултайhан наранай хэлтэрхэй үлүү hайханаар нюдэндэм харагдаба.

Энээнэй удаа намhаа холо бэшэ зогсоhон Пэлжэдые алтан дэлхэйтэй сугтань досоогоо шэнгээхэ гэhэндэл хомхойгоор шэртэмсээрээ, бэеэ hула табин, уhа руу доошоо ороходоо, хүлөөрөө оёорынь тулгабаб.

Хүлнүүдээрээ хайр шулуу дайрамсаараа дороо тулгатай болоходоо, эрье тээшэ ульгамаар дугташажа, эрьедэ гараад, хохидолдо орон алдаhыем хүсэд ойлгоогүй байhан Пэлжэдтэй уяран, баясан уулзаа hэм.

Тиихэдэ хүрьhэтэ газар, түрэhэн эхэ хоёрни адлил дүтөөр намда үзэгдөө.

Тэрэ гэhээр олон жэлнүүд үнгэрөө. Хүгшэн эжымни үгэhэн үнэтэ захяа заабаринууд ажабайдалайнгаа олон эрьюулгэнүүдые дабахадам, мүнөөшье хүрэтэрөө туhалhаар...

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Спорт

ТОБШОХОН

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр ГДР-эй болон СССР-эй суглуулагдамал командануудай хоорондо январиин hүүл багта ГДР-эй Потсдам хотодо үнгэргэгдэхэ нүхэд ёhоной заншалта мүрысөөндэ хабаадаха зорилготойгоор оронoймнай суглуулагдамал команда Москва шадархи Подольск хотодо hорилго бэлэдхэл хэжэ байна.

РСФСР-эй габьяата тренер Б. М. Мирамановай hурган hоридог манай республикын бэлигтэй бэрхэ атледүүд — уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Виноградова, спортын мастер Наталья Соболева гэгшэд СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагданхай.

МЭРГЭН БУУДАЛГА. «Урожай» бүлгэмэй Россин соведэй кубогто хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн Омск хотодо үнгэргэгдэбэ.

— Манай командын бүридэлдэ оройдоол гурбан хүн ороhоч байгаа. Тиимэhээ тэдэнэр хубиин тоосоогоор мүрысэбэ. Залуу мэргэшүүлнай яhала hайн үрэ дүнгүүдые туйлаhан байна. Жэшээнь, Зүүн Сибириин технологическа институдай барилгын факультедэй 2-дохи курсын студент Виктор Малисов ПП-2 упражненеэр мэргэлхэдээ, 400-hаа 372 очко тудажа, Россин соведэй кубогта хүртөө. Энэ хадаа залуу мэргэнэймнай түрүүшын ехэ амжалта болоно. 13-дахи ГПТУ-гай hурагша Николай Семенов «гүйжэ ябаhан бодон гахайе» буудахадаа, 366 очко абажа, хоёрдохи hуури эзэлбэ. ЛВРЗ-гэй механик спортын мастерта кандидат Сергей Люкшин комплексно тоосоогоор яhала hайн үрэ дүн туйлаhан байна, — гэжэ «Урожай» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй ахалагша тренер, спортын мастер Майя Мадасон хөөрэнэ.

БУМБЭГЭТЭЙ ХОККЕЙ. Республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Хото, хүдөөгэй 12 суглуулагда-

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Мультфильм. 10.10—«Детство в шинели отца» гэhэн дамжуулга. 11.10 — «Россия молодая» — уран hайханай фильм (4-дэхи сери). 12.15—Фильм-концерт. 12.55 — Шэнэ hонин. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.35 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.05 —А. Билашай дуунууд. 17.40 — «Петька в космосе» — үхибүүдтэ фильм.

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Байгал» — шэнэ hониной программа. 18.55 — «Буряад хэлэнэй хэшээл». 19.25 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Һунгалта угтуулан».

Улаан-Үдэ. 20.15 — «Саяан» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва. 20.50 — «Россия молодая» — юhэн серитэй уран hайханай фильм (5-дахи сери). 22.00—«Время». 22.30 «Дэлхэйн hониной дээжэ». 23.15 — Концерт. 23.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Пока стоят горы...» — уран hайханай фильм. 10.40 —«Журавли» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.10—Мультфильмнүүд. 11.35 — «Француз хэлэн. 12.05 — «Будильник». 12.35 — «Удмуртын телестудиин программа. 13.40 — «Сколько лет живет тополь» — уран hайханай фильм. 14.45 — Фильм-концерт. 15.15 — «Ассоль» — уран hайханай фильм. 16.20 — «О прошлом память сохраним» — баримтата фильм. 17.20 — Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.25 — Фильм-концерт.

Москва. 18.45 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 19.15—Мультфильмнүүд. 19.30 — «Школа мужества» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхалнууд. 19.55 — Киноочерк.

Москва 20.15 — «Манай саад».

Улаан-Үдэ. 20.50 — «Хүдэлмэриин минута бүхэниие гамтайгаар хэрэглэхэ» — киноочерк.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — В. Гаршин «Уран зураашад». 22.00 — «Время». 22.30 — «Я вас люби ...» — уран hайханай фильм. 23.55 —«Тайна птицы сирин»— эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Ажалай бригадна гурим» — түрүү бэшэг. Республикын ажалай эршэ. «Ленинградайхидай шэнэ жэл» — А. Козенкын статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. Колхозуудай тоосоон ба hунгалта. «Дүнгүүдые согсололгын хаhа» — И. Зангеевэй статья. «Парти болон арадай бата нэгэдэл» — ТАСС-ай мэдээсэл. «Теле-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос... ственного комитета Бурятской АСС... делам издательств, полиграфии и к... ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина... Н-00303. Заказ № 8. Индекс 04...